

Рисѣо Лазаров

ПТИЦИ

Ристо Лазаров

ПТИЦИ

Издавач

Матица македонска

Скопје, 2016

За издавачот

Дејан Павлески

Главен уредник

Раде Силјан

Ликовен уредник

Кочо Фиданоски

Лектура

Здравко Корвезироски

Електронска реализација и корица

Методија Николовски

Изданието е финансиски помогнато од
Министерството за култура на Република Македонија

Ристо Лазаров

ПТИЦИ

ОРЛИ

БЕЛ, А ДВОГЛАВ

Други се испилуваат
и од жолтеникави јајца
тој исклучиво од
вар варосани
бели
затоа и го викаат бел
нагалено белчо
а сите без исклучок
му се чудат што е двоглав.
Ем бел, ем двоглав.
А штом е веќе двоглав
кога ќе се вивне
од демиркаписките клисури
му требаат две неба,
тоа е вистинско вивнување,
а во крајна нужда
едното небо го дели на две
– што се мора не е тешко,
не се рекло цабе од дамнини.
Должината на летот
му е задолжително бела
вар варосана како и
должината на денот.
И работ на ноќта
му е бел
како прадедо му
да е од Петроград.
Ама, бел е како недела
кога гордо ќе го
крене двоглавјето

и погорд е од пауните
во сите царски градини.
Во бело гнездо пораснат
одозгора само белите
куќи ги распознава
оти не било здраво
од висина да се распознаваат
мачканици од секакви бои.
Знае,
како не ќе знаел,
дека белото е најнежно
и можеби затоа
севезден кога ќе се види
во огледалото
се прашува –
чуму ова бело павтање?
Се прашува и за тоа
дали антички корени
влече белата чума,
зошто пуштаат
баш бел чад
кога безработните ги
повикуваат на
масовни демонстрации,
се прашува и за други нешта,
за сè и сешто се прашува.
Ако воопшто добие,
добива само еден одговор
и тогаш се мачи во која глава
да го прими, со која глава
да го одгатнува и толкува.
Не може да се изначуди

како тие долу
за кои народот вели
дека се горе
не знаат дека
тој сè дели на две
– и бакнежите,
и љубовта, и омразата,
па така и одговорите
од тие долу
ги дели на две
и може да се есапи
дека му испратиле
само половина одговор.
Време е сите
макар малкуцка да го почитуваат
и да сфатат дека
тој не е само бел и двоглав
дека и срцето му е
поделено на две, со бели
стрели се разбира,
дека и белата насмевка
му е поделена на две.
Во ова бело време
од бела тоалетна хартија,
со бел молив тој
запишува сè што ќе види
на бела хартија
а сликарските ремек-дела
му се бели платна
во бело врамени.
Тадури и ноктите
си ги лакира бело,

а црвило не употребува
уште од мали нозе.

Си вели:
их, колку е убаво
да си белоглав
а не ќелав, како
некои што му се восхитуваат
и специјално ним
им упатува еден
бел павтеж
колку да ги потсети
дека ништо безбојно нема
на овој бели свет.

ОРЕЛ СУР, ЖИВОТ НА ДУР

Штоако не знае
дали е баш орел или јастреб
(голем јастреб, бабачко!)
орелот сур
сака а ќе крене глава
од мека постела
денот да му започне во мол.
За дур има време –
цели денови, цел живот.
Ког ќе се курдиса на дур
високо, високо лета орелот сур
горе-долу и лево-десно
ја врти главата
(утринска гимнастика)
прави кругчиња и со клунот
(гурманска гимнастика)
оти не летаат само орлите
и денот лета, сака нешто да
се стави во клунот, задолжително,
како што задолжително мора
да дознае орелот сур
зошто и некои човеколики
мангупи кога се гладни сакаат
да стават нешто во клунот.
Жими таквото што се римува
со името на орелот сур
човеколикиот мангуп со своите
запчиња полни каријас
може и најситната жртва
да ја раскине на парчиња

како што тоа спокојно
го прави орелот сур.
Од раѓање тој знае
дека крупните залаци
не се здрави за желудничок
а и за други работи дека не се здрави.
Но орелот сур знае
да раситнува едри работи
во што се увериле
безброј овци и диви кози
кои му влетале
во бистротото око соколово.
Орелот сур
има долги нозе
и иако е мажјак
заличува на женска
која, спроти нозете,
носи голем број чевли.
Познавам еден страствен
решавач на крстозбори
кој кога ќе му дојде
шумско животно
со четири букви веднаш пишува
орел. Ако се прифати
дека птиците се животни
крстозборецот си е во право:
орелот навистина живее
по шумите и горите
и сигурно затоа од дедовците
ги наследил и партизанските песни
за шумите и горите на гордата ни земја.
Суриот сè и сите ги демне одозгора:
кога ќе почне да потонува

во длабочината на денот
се лути кога ќе забележи
бледило по улиците
начичкани со дуќани за црвило.
Уште повеќе се лути
кога чад од новокомпонирани томпуси
му го матат погледот, му ги солзат очите
тогаш постои опасност
да се заплетка во турска свила
а и мора привремено да се откаже
од должноста туристички водич
до божјите градини
што откога има градини и орли
му припаѓа само нему, само нему.
Кога одозгора суриот орел
ќе види дека тополите
станале жални врби,
свиткале глава, ја во знак
на жалост, ја во знак на протест
остава канците да му останат празни
како театар полн мртовци,
како пасишта без јагниња и кози.
Тогаш чиниш се скаменува
од тага – саде молчи и на другите
им вели дека летот бара тишина,
и тажењето мора да биде молкома.
Тогаш и утробата му се испревртува
како мрачна куќа, леле немој
баш тогаш да му се испушти некому
каква и да е клетва или поплака,
а не дај боже и пцовка. Ојде во
алеата на жртвите на непромисленоста.
Кај се видело, стопанката,

штрковите на камбанариите
да се поербап од еден сур орел
и да раздаваат радост
сека недела во црковни двери
а од неодамна и пред статуите
на градските плоштади
а за него да останат само грдите нешта
летај ваму, летај таму, без лезет
ама и без збор како најдолен намќор.
Ви реков уште на почетокот
секое утро суриот орел
се разбудува во мол
и како на таков му следува
весело да накривува капа
весело и нежно, додека е во мол
кога ќе влезе во дур
веќе ќе биде доцна.

ЛОВЕЦ ТРЕПЕТЛИВ

Една рана есен
во Киргистан се наслушав
разни чудесии
за бојата на криците
на орлите.
Имало зелени крици,
имало и црни крици,
црвените проретчиле
последниве години.
Тука некаде,
меѓу црните и црвените
кирици се препознавал
крикот на орелот ловец
во кој бил стуткан
и по некој крик на предците.
Та, нели научно е докажано
дека некои предци
имаат историски продолжени крици?
Некои нови научници
сега тукушто не откриле
дека во амбисите на историјата
има и скаменети крици
на орлите ловци, кои некаде
ги викаат карпести орли:
оти не љубат да вгнездуваат
на дрвја а и со векови веќе
никој од нив не станал вегетаријанец.
И тие се животни, та дури спаѓаат
во редот на царови на птиците,
ама ако веќе не можат да зграпчат

некоја срна или дивокоза,
попрво ќе зграпчат во канците
троа време, и престаро да е.
Впрочем, нема секој канци
во кои да може да се зграпчи време.
Во Киргистан време има
колку и да сакаш, има и застоено
време, како што има и опитни
даскали кои ги учат орлите
да не останат само со времето в канци,
тоа е убаво само за во песните,
ама поубаво е кога ќе се зграпчи
некој зајак или лисица, во крајна
неужда може и некое помало волче.
За ловење птици на орлите ловци
не им требаат даскали од Киргистан
– не ретко и самоукоста носи
квалитет и полни стомаци.
Во принцип, орлите ловци
не се љубители на птици песнопојки:
сепак имаат душа
и не можат да поднесат
тие да черечат и да колваат
а некој да пее, само
жални песни да пее.

Сосе орлите ловци
да ми ти летале и вековите
та сега по небото да се перчат
авиони ловци,
со железни клунови а без канци.
Орлите ловци, оти се сè поретки,
се под заштита на државата,

а авионите ловци
ја бомбардираат државата
како резултат на вековниот
историски развој. Којзне
уште што ќе пролета по небесата
во името не вечната еволуција!
За да се сочуваат во новиот хаос
орлите ловци мораат редовно
да си ги острат канците
а орлиците меѓу нив, кога ги
лежат јајцата да им ги пренесува
сеќавањата на уште неиспилените.
Инаку, сетики знаете –
орлицата ловцика кога ги
лежи јајцата, а и воопшто не љуби
да се гизди со бисери околу вратот
(тие се за свињите, вели горделиво).
Орелот ловец, ако е ловец,
има нежна душа и летајќи
сезвезден испишува љубовни
трепети на небесните табли,
но ако го погалиш сигурно
ќе си ја цишнеш шаката –
отшто не треба да се заборава
дека орелот ловец,
како старомоден лиричар
си е орел самотник,
без јато и без сето она
што се римува со јато.

КИРГИСКИ ОРЕЛ

Не може еден
обичен набљудувач на орли
баш да се обложи
од кој вид е овој орел
ама штом ги облетува
киргиските врвови
(иако и Хималаите не се
далеку отука – Хималаите
не се далеку ни од мислите
на амбициозните од цел свет)
значи, орелот што ги облетува
киргиските врвови
природно, си е киргиски орел.
Живо сведоштво за тоа
како од цело јато (о)станува
сал еден орел, остамен,
батален од сите и од Бога,
далеку, ќе си речеш отаде
од крајот на светот. За да се увериш
потем можеш да го бараш
во книги и дебели енциклопедии,
може очите да ти истечат
во ретина дисплејот на ајпедот.
ама како киргиски нема да го
најдеш орелот, а богами и
неговиот јазик. Ете, кајшто има
високи врвови има мали орли
и мали народи што зборуваат неразбирливо.
Киргискиот орел
си е како и другите орли

со стрвен клун секогаш готов
да голтне некоја белосветска лага.
Но, сите орли летаат во височина,
сал киргискиот орел лета во широчина
и само тој си знае колку пати
во животот го пробил хоризонтот
и колку сопки прелетал во широчините.
Напати му е криво
што на Олимписките игри
има само скок во височина и во далечина
а нема скок во широчина,
а да има сигурно ќе се пријави,
па нека биде што ќе биде,
од ова бетер не може да биде.
Над Бишкек киргискиот орел
катаден се огледува во длабочините
на Ишкикул Еезерото, каде што
најнагледно а скраја од другите
се учи да сакаш, да сакаш
– до последниот лет. Тука, во шумата
крај Езерото се крие името на тишината,
а името на ветриштата и на немирот
е пругоре, кон планинските врвови.
Во Киргизија, за разлика од некои
други азиски земји нема ни нафта
па секој орел ги покренува своите крилја
од жешките врутоци на своите гради.
Можеби заради тоа на
киргискиот орел
му се чини дека постојано
е во бегство од здивот на земјата
и што е уште почудно, од клунот
здив не му излегува, а лета ли, лета.

Орелот лета, децата си играат
некои древни дрвени игри,
а сите други гледаат ко. небото,
си ги бараат своите, бараат,
што се вели, некое пристојно
место за живеење, макар некое
питомо облаче, нека е и темно
ама нека е питомо облаче,
што се вели, облаче со човечка лика.
Возрасните зјапнати во небото
напати би сакале децата
кога ќе пораснат да се возат
на рингишпил, да играат и некои
други смешни игри, само и само
да не ја заучуваат играта
што толку лефтерно се вика
извоз на демократија
и на огнени играчки.
Орелот киргиски
сè гледа, со нова диоптрија,
изострено ги гледа пејсажите
на недогледните празни градови
а и пејсажите на ливадите
кајшто по некое стадо блее
и по некое грозде кајшто зрее.
Туку наеднаш, не му фаќа вера
глетката на орелот киргиски:
некои куќи се креваат угоре,
како пердуви летаат
а од грамофоните на летачките куќи
се слушаат сал песни за разделба.

АФРИКАНСКИ ОРЕЛ

Лебди во синевината
како жив доказ
за различноста на светот.
Погледот му е наведнат,
ќе си речеш не знае да се смее.
А тој: доста цел живот
самиот себеси си се смеев!
Под полн гас
лета 160 километри на час
и тогаш сите знаат
дека е најмен како носач
на митовите за иднината.
И се прашува, онака летајќи,
во иднината ќе има ли
дигитални орли?
Севезден се бори
со правливиот пустински ветар
и се мачи да сирне
низ небеските клучалки:
наземи пополнети сите
гљувчи дупки, премногу
слобода зад решетки
и премногу надуени мешиња
по кафулињата без решетки.
Кога ќе забрза удолу
(да му се избистри сликата)
си мисли утре е,
а тоа да ми ти било вчера.
Вчера не се само
памучните полиња

меки како песните за тагата.
Плус цихадистите
и полињата на смртта
насадени со ракети
од среден домет.
Неосетно,
му подостарело огледалото
на африканскиот орел
не може да си ја види опашката.
И небото му изгледа остарено,
а пердувите негови – излитено.
И сите случки низ кои
прелетал – излитени,
како да дошла ерата
на литоста. А можеби
и дошла, скриена зад правта
од пустинскиот ветар.
Од случка во случка
тоа е животот:
малку фалби, многу понижувања
и точка. Нема повеќе.
Наместо да си го троши умот
нагаѓајќи во која планина
ќе се струполи оптимизмот
сосе митовите на иднината.
Станува свесен
африканскиот орел
дека го лета Икаровиот лет
и жали што не сони
барем неколку весели сни.
Лета, лета африканскиот Икар
со погледот секогаш
кон гнездото свртен.

ЦАРСКИ ОРЕЛ

Има свилени пердуви
ама го мрзи да лета
чуму му е да биде
осамен летач над
пространствата на осаменост
и везден да се прави
дека ниско паѓа
кој високо лета.
Затоа го нарекле царски
да не му прави метани
ни на небото
а сите други птици
да му се поклонуваат
– која од почит,
која од навика или од мајтап.
А луѓето, пак,
да се радуваат ако
се скраси баш во
нивниот синор –
такви се луѓето:
уште и се крстат
кога ќе го видат
во редок лет,
ај што се крстат
ама го ставаат
неговиот лик
(за орлите не се вели
лик и дело)
на знамиња и државни грбови
и го пренесуваат

од колено на колено
верувањето
дека баш тој, царскиот орел,
има заштитна моќ.
Во името на моќта
му следува царска трпежа
– главно јагнешка
а во поскудни времиња
бива и пилешка.
Гледаш, можеби не се
без основа тврдењата
дека не лета високо
и дека го мрзи да лета
оти е прејаден на царските трпези.
Народот како народ,
верува дека на царскиот орел
не му треба ни постела ни перница,
дека тој сонува кога лета,
сонува, на пример,
дека некои ѕвезди
се породени со царски рез,
сонува дека снежните врвови
до кои не може да досегне
се варосано небо,
сонува дека само
кога леташ создаваш,
ако не друго, мирисот
на ветерот го создаваш.
Кога не сонува
царскиот орел
си преповторува
дека од секоја орлица
не бидува царица,

тогаш го фаќаат
виорни тажаленки,
тогаш крикнува
така што ги разбудува
сите што спијат
и стари и млади
и луѓе и билки.
Кога ќе крикне уште еднаш
луѓето во stampa
се разбегуваат од панаѓурите
и од арените во кои
во полн ек се
гладијаторските борби.
Низ полињата се разлетуваат
неуредно расфрланите години
сосе валканите алишта,
очите на времето
се преполнуваат прав
и не можат да ја видат
смешната архитектура,
мижат пред сè што е смешно –
и пред реките со илјада мостови
преку кои не минува никој
ниту живо пиле прелетува.
Пусти очи полни прав
барем мигум да можат
да видат под мостовите
некоја солза стара над
дваесет илјади години.
Под мрзеливиот лет
на царскиот орел
сè што никнува
мора да е 'цфнато

и секој мора да салутира
макар и со своите патила
(зошто да не, и патилата се бренд),
тогаш даже онемуваат
сите седум неба
а царскиот орел
недоветно се прашува:
кој пак рече дека има
баш седум неба?

ОРЛИЦА

Дека сум грабливка
(како овие денешниве, ципосани)
а дека размножувам
грабливци и мршојади
– размножувам. Тоа е факт
а пред фактите и орелот
царски што е – молчи.
Да размножуваш грабливци
со остри канци
значи да скапуваш во гнездата
додека другите си ги прчат
и си го тераат кеифот
а некои се прибираат в мугри
со испотени лица, божем не се
знае кај акале и што правеле.
Па, сепак,
што си е мое пак си е мое -
и оние врапченца по герамидите
знаат дека сум небеска дама
и нема орел што не останал без здив
кога ме видел како танцувам на небото.
А од небескиот танц, знаете,
и крвта преоѓа во тврда состојба.
Кога ќе се растанувам
сите сакаат да ми ги допрат
меките пердуви, сите сакаат одблизу
да ја почувствуваат слободата на телото
а не само на зборовите и павтањето
– од пусти сеирции немам време
да си ги дотерам канците, да си

ги излакирам ноктите со бел лак,
оти кога леташ со бел лак на ноктите
најбргу и бегаш на смртта.
Но, не е сè во танцувањето и
во лакирањето на ноктите,
не сака да се заборави дека
прво и основно животното правило
за секоја добра размножувачка
на грабливци е да не лежи јајца
во туѓи гнезда. Тоа е стара поука
од светот на кокошките,
оние со кривки ковчиња
и тенки вратчиња:
во туѓ двор јајцето ако се неси
– кврц, ти го кинат вратчето
без око да им трепне.
Откога ќе се испилат орлињата
првин ги учам да ги разликуваат
мирисите и боите на небото,
особено на сунците. Небото
ќе им биде дом, цел живот
и за празник и за делник.
Ги дарувам
како секое новороденче
што се дарува со по една
кошница полна со ветар за в грб.
Сонца не дарувам:
сончевите зраци се слободни
ем слободоумни
тие управуваат со врелината
на сите небески пладниња
и нив како такви не ги собира
ниту во една кошница. Башка

во кошниците нема место
за тркалање а сонцето
нема да биде сонце ако
престане да се тркала.
Од дарување преминуваме
на поуки за пердувите
– за секое орле е најважно,
им велам, да си ги варди
и да си ги негува пердувите
оти од секакви пердуви
орловска перница не бидува.
Па прозборувањето,
азбуката на првите пцовки.
Тогаш ги учам
дека има вертикално
паѓање и качување
и ги учам како
да го облетаат пеколот
и што да му кажат
на Лафонтен кога ќе го
прелетуваат неговиот гроб
иако тој ќе се прави
дека не ги слуша. Има кој
да ги слуша – удби, мудби,
сидовите имале уши
тадури и небото.
Меѓу два часа
за освежување од денешницава
им давам по некоја зацрвената
кисела сливка. Орлињата со
понежни стомаци од такви сливи
ги фаќа дрскосерица,
а оние подрските ги плукаат

коскените семки сливови
кајшто ќе им текне
не водејќи сметка дека
има посебни контејнери
за сливови и други семки.
Не им одрекувам дека
киселите сливи кои не
знаат да летаат на некои
орлиња им го скиселуваат животот,
ама има и такви кои
сакаат кисели сливи
и кисели краставички
– за вкусот на киселото
нели, не се дискутира
уште од времето на Латините.
И да се мавнат, им вела,
од ветвите метафори
дека некои политички партии
биле орлици – таквите
останале и без јајца и без гнезда
а и ако снеселе некое јајце
тоа обично било шупливо.
А оние што нас
гордите орлици не споредувале
со партиите на вртигазовците
отсекогаш биле лигави орлиња
што пролетувале рано,
како во насловите на некои книги
не водејќи сметка
дека орлите што пролетуваат рано
порано се заморуваат и папсуваат
и тогаш не се ни за обичен кокошарник
а не пак за орлово гнездо.

ЕЗЕРКИ

ГАЛЕБ

Езерото што нема галеби
самото не знае
зошто се вика езеро,
како што некои обезлебени
самите не знаат
зошто ги викаат работници,
макар стечајни.
Фрли на кејот трошка леб
ќе видиш дека е така:
мигум ја лапнал в клун
гладен галеб.
Трошки од два леба
– прејадени два галеба.
И сè така: зависи колку леб
им артисал на фурниците
за да има по нешто за секој галеб.
А не било секогаш така.
Во времињата кога немаше
диви обезрибувачи на езерото
галебите не чекаа трошки
ами со горди прелети
сами си фаќаа рипчиња
на површината на езерската вода:
ем тие сити, ем гледачите со полни очи.
На времињата, не туку така
галебите се шепуреа по езерските плажи
и си наоѓаа секаков улов:
не се понижуваа до толку
да останат само на домашна плашица,
фаќаа и други риби, на песокта,

тадури и странски, иако странски
јазик не знаеја ами со гракање, павтање
– кога си убав и бел како во костумот
на оној големиот Гејтсби, така ли го викаа,
јазикот не е важен, има и
друг начин на разбирачка.

Арно ама, откако зацарија рибокрадците
(да не ги броиме сега и дрвокрадците
и уште поголемите и најголемите крадци)
опусте, се чумоса и езерскиот брег,
никој не сакаше да дојде на езерскиот
брег, ни лозарите од Тиквешијата
а за странци ич муабет да не правиме
– кој нормален сака да дојде во костум
а да се врати дома без гаќи.

Кога ќе останеш без гаќи
ти одмилува и грациозниот лет
и милозвучното гракање на галебите.

Како што се рекло:
дојдоа дивите, ги избркаа питомите -
откај езерото исчезна
самата смисла на убавината,
останаа само некои остарени галеби
со вратовите наведнати удолу
– повеќе од срам, отколку
од старост и од глад.

Другите галеби ги снеса сега
некаде од мака збрани се прашуваа:
зошто немаме утре?

Ако знаеја столбовите на тишината
горе во древните цркви да зборат,
па да се најдеше некој кој
ќе им ја објасни иднината на галебите.

И ако дувнеа силни ветрови
во нашите питоми предели
ќе ги однесеа галебите
крај некои други езера,
каде што беше веќе поминала
ерата на рибокрадците
и живеачката на галебите
не се крепеше само
од трошките на добродетелите.
Никој не знае каде му ја
спраштуваат нашите бели галаби
кога ќе дувнат силни ветришта
и кога ќе спраштат црни облаци
– сал толку се знае дека прават
почесно надлетување на црквата
со најубавата Богородица
да и кажат довидување
и дека кога тогаш ќе се вратат
штом ќе ги снема оние што сега немаат
ни срам ни перде, ни перис ни душа.
Луѓето на крајбрежјето, до еден,
беа на страната на галебите
– па и најмалите знаеја
дека ако галебите беа виран птици
немаше така да се вика и бродот
на Маршалот на неврзаните во XX век
на кој денес, додуша,
не знаат што да му прават
наследниците отшто знаат дека не личи
еден галеб, ја маршалски ја не,
да заврши ја како невина мрша,
ја како старо железно.

КОРМОРАН

Еден корморан
– голем, среден, мал –
е обична езерска птица.
Јато корморани веќе
се небеска цандармерија,
разгракани немилосрдници
секогаш гладни летачки орди
кои севезден повторуваат
дека рибите се за јадење -
и тоа првин поголемите
ги јадат помалите риби,
а потем на поголемите ќе
и го најдат крајот други,
увежбани кркачи.
Кормораните не сакаат
да слушнат дека рибите,
ако се за јадење, не се
и за истребување и дека
е против сите норми
на здравиот разум
рибите првин да бидат апсени
од корморанската цандармерија,
да бидат стуткани во
подводни концентрациони логори
од каде што патот води единствено
до распалените скари
по ливадите, во дворовите
и во кафеаните. Подводните
конц-логори, од кои на крајот
на приказната се слуша

хорот на мртвите риби,
рибарите ненаситници ги
нарекуваат мандри, до мандрите
на колци прават колиби
покриени со суви трски и слама,
тука печат од рибите
што претходно кормораните
ги напикале во езерските мандри
и сето тоа го прогласуваат
за туристичка атракција -
ехееј, од разни ценемии
се задаваат телевизиски екипи
и други ловци на атракции.
Да се најде барем еден
да наведне глава, како во
концентрационите логори
во кои луѓето се истребувале
во гасни комори.
Кога мандрите
ќе им останат празни,
кормораните се задоволуваат
и со жаби и водни змиулиња
– крекетуши и змиулиња
барем дал Господ отповеќе –
а во сушни времиња кормораните
со клун вода им носат на
тукушто испилените корморанчиња,
баш како во онаа народната
кога една птица со клун
ја ранела и поела Калина
болна падната во солунско поле.
Грижливи родители
ми ти биле кормораните –

на породот знаеле да му
прават и сенки, ако немало
од што друго – тогаш сенки
од гракање и тие сенки
се викале историски сенки.
Во такви суши и горештини
оние што можеле да сржат, пците,
лежеле како мрцини
со исплазени јазици,
се туку убедувајќи се себеси
дека во историјата се влегува
и лежејќи, со исплазени јазици.
А ваму сака сржување
за да се сочуваат езерските милениуми,
сака излегување од
тесната кожа на животот,
сака градобијни ракети против
темните облаци на гладта
надвиснати над езерото,
оти отсекогаш било така:
кајшто имало облаци
имало и борба (во борба, борба
борбаааа, македонски народе)
– сонцето на слободата никогаш
не доаѓа само на прошетка
на езерскиот брег со дузини
марамчиња за испотените чела
на музикантските тајфи
на крајбрежните променади.
А баш со лежерни променади
поттикнати од леснокрилскиот
павтеж на кормораните
најефикасно се минираат

полињата на секавањата.
За секој случај,
кормораните си имаат
и покајнички летови –
тогаш го привлекуваат со нив
и сонцето, заедно да одлетаат
кон небесната вечност или
кон некоја нова пропаст.
Им се случува на кормонарите
понекогаш среде лет
да ги зафати ситен дождец
и тогаш заедно со рибите
си го вардат и обликот и дозата
на исчудувањето
и задолжително посетуваат
часови по веронаука.

НУРКАЧ

Народот крај езерото
птиците нуркачи си
ги вика норчиња
ама кој го слуша народот –
правилата ги утврдуваат елитите
а елитите велат дека правилно
било да се вика нуркач.
Добро, нуркачот може да
биде мало штипче
(тоа упорно се обидува да ја разбере
длабочината на историјата),
може да биде и големо штипче
(тоа упорно си умислува дека
историјата му е во левото ноце,
оти, нели, штипчињата немаат прсти),
ама било мало или големо
штипчето си останува – нуркач.
За најербап меѓу нуркачите
се смета црвеновратиот нуркач
кој навреме си ја препознал вистинската боја
со која ќе ги мами рибите
скриени под стените во езерото,
ќе мами и други сверки,
не само подводни, и севезден,
во вода или на суво, ќе се чепати
со најновата опрема за нуркање
увезена од земји каде што нуркањето
е утринска молитва, како кафето
на нашите службеници. Со таква опрема,
што е за право, најлесно се трча
по калдрмата од коцки вода,

со таква опрема речиси на шега
мигум се изсидува воден сид
и што е најважно, на таквата опрема
автоматски се лепат честичките
од кои подоцна се прават сите сеќавања
на црвеноратиот нуркач
кој никогаш не поболува од артериосклероза.
Другите нуркачи, норци,
главно се црни птици, во црни води, со црни мисли
– сè уште не се виделе на светот
гладни норци околу кои летаат бели зборови.
А црните да ги жалиш:
клун се има, јадица се нема и улов се нема;
се нема и какво било пристаниште
на гладната пловидба низ вековите;
предци се имаат, нови побратими се немаат –
затоа и се прифатило среде широките
нуркачки маси дека нема фајде од предците
кога нуркачите немаат да каснат риба, рипче.
Езерото како езеро: ќе расте и расте,
ќе ги збере последните капки на татковината,
ќе расте како сомот што расте, ама кел фајде
кога сомот не е за птичја трпеза.
На гладните нуркачи, норци
им останува да продолжат да им завидуваат
на птиците кои скокаат од покрив на покрив,
иако по некоја и од нив си го крка
за кршење керамиди. Во длабините
на езерото и натаму ќе се тркалаат
мермерни глави во посока на иднината
а нуркачите, норци, ќе ги чуваат сеќавањата
на далечните потомци на Посејдон,
кој при толку мориња сетики ќе најде време
да фрли поглед и на судбината на езерските нуркачи.

ПАТКА

Додека за луѓето кои
го прелетале зенитот
мнозина којзнае зошто
велат „живот – патка“,
на патките око не им трепнува
– особено откако ќе пукне пролет
и ќе заживеат крајезерските тераси
и откако колку-толку ќе се стоплат водите
и ќе разеленеат трските
и во езерата и во мочуриштата.
Тогаш секоја патка е слатка
– новинарските се исклучок,
од нив, испечени на кумур,
секи ден праќаат по една
во далечните кафеани
со експрес-препорачана пратка.
Кај ќе ги пратат, ако се печени,
веднаш се адаптираат и стануваат
на пример, пекиншки или патки
на медитерански начин. А никому
од крвачите на специјалитети
не му даваат до знаење дека
ако се прејадат нема да имаат среќа
во деновите што идат
(а идат, идат – додека идат –
секакви денови).
Како и луѓе што има такви
– има патки намќорки,
ама и патки веселнички.
Веселничките се многу гласни

и вистинско чудо е како не ги
подбрале полицајците на кои
владите редовно им ги качуваат платите
– за врескање кое може да
потпадне под параграфот за
нарушување на јавниот ред и мир,
а ако малку повеќе подразмислат
полицајците (макар што немаат
време за мисли и домисли)
врескањата на патките
можат да се толкуваат и како
масовни протести против власта
и загрозување на општата стабилност.
Какво е тоа свиркачко „пиу,пиу“
среде нашите идилични питомини
и згора бас-баритонско „роооур“!?
Од такви самосвојни и самоволни свиркачи
тапанарите со национални пензии
ќе останат без работа –
тогаш цабе мастрафот и помпите
при свеченото доделување на
националните пензии во некоја
од национални институции
во земјата во која нема
ненационални институции,
ни поднационални, ни наднационални.
Додека полицајците се двоумат
или чекаат наредба од повисоко,
патките не губат време:
редовно посетуваат часови
по грациозна пловидба
и редовно, на доброволна основа,
ја проверуваат бистрината на водата:

сè потешко, за жал, ги догледуваат
паричките на дното на езерото
со кои во мислите си играа писмо/глава
како што некои горе на брегот
си играа писмо/глава ама на пари.
Патките повеќе гледаат во водата
отшто знаат дека од зјапањето во сонцето
се фаќа перде на очите,
како што фатиле перде и големите
битки за човечки правдини
кои понекогаш им прават друштво
на патките кои пловат на
еколошко гориво што се произведува
од љубов кон уметноста и публиката.
Патките и битките за човечки правдини
кога ќе излезат на суво
ги протресуваат од крилјата
капките скотски живот,
палат огнови од суварки на брегот –
ем да се стоплат, ем оган да ги изгори
сите зли мисли и сни за брзото
долетување до високите профити.
Потем патките се наметнуваат
со наметки од остатоци на времето
– да не ги фати реума, не дај боже
и да не настинат во умот отшто такви
сè повеќе има меѓу луѓето
а луѓето се познати пренесувачи
на разни зарази од кои најраспространето
во последно време е капењето
и парфемирањето на биографиите,
без да се води сметка дека некои
парфеми сè почесто мирисаат на крв.

На патките не им требаат
кампањи за испилување
на трето пајче, нивниот минимум
е секогаш повисок така што
Маршалот своевремено требаше
да им биде кум на сите патки,
а не само на луѓето кои имаа
девет деца, машала, да се живи и здрави.
Патките дерман си немаа сал од едно:
откако ќе ги снесат јајцата,
да ги сочуваат од арамии и
на раат да си ги испилат, оти,
животот на малото пајче, нели,
е неспоредливо повреден
од каква и да е кајгана
или јајце на око, во кој и да било
ексклузивен ресторан за
домашни специјалитети.
Таков страв имаат патките несилки
и од него никој не може да ги отстраши,
ни Америка ни Русија, од Обединетите
нации одамна кренаа раце –
уште отсега си се наредија
во ешалонот на борците
за човечки правдини
и, најнакрај, ги забораваја
и врескањата и свирењата,
си одржаа, како што е редот,
вонреден конгрес на патките
(патки од сите земји, осветете се!)
и за универзален јазик
еднодушно го прогласија
– молчењето.

ЧАПЈА

Чап-чарап
ќе речат крајезерските риболовци
штом од среде трски ќе пролета
некоја чапја, најчесто сива,
многу поретко црвена
(како доказ дека сивото
го потиснува црвеното од историјата).
Летаат, летаат чапјите
и само оние што се црвени
при секое летање ги слушаа
лелекањата на луѓето
на земја за помош – помош,
помош, дајте помош викаа
луѓето – црвените чапји барем
имаа разбирање, а сивите
се правеа наглуви или глуви чапји.
Другите видови птици им љубомореа
на чапјите – ем затоа што луѓето
само од нив бараат помош,
ем затоа што беа убавици пустите –
со долги нозе и вратови, небесни
манекенки. Можеби долгите нозе
на чапјите ги залажуваа луѓето
толку долго да зјапаат во небото
и повеќето да си помислат дека
кој лета зло не мисли. И дека секој
може да полета, ако има силна волја
а до каде ќе долета сал Господ знае.
Долгоногите чапји летаа долго, долго
– горе во облаците знаеја да танцуваат

дури и поубаво од аргентинските танчерки со нозе дури до гради и со шлицови до над папоците. Така растанцувани нагледно докажуваа дека животот се обновува во летањето (тука не се есапи летањето со умот). Понекогаш, кога се над некоја романтична шума, чапјите ги фаќа несоница и тогаш најчесто се прашуваат може ли да се надлета апокалипсата? Чекајќи одговор на прашањево некои чапји ги фаќа дремка, сонуваат главно сиви сонови, црвените чапји не сонуваат сиво, тие во сонот граќаат на странски јазици. Кога ќе се разбудат им се шират очите и им се стеснуваат погледите, оние од соништата. Ако не беа ни кокошки, ни гладни. Знаеја за оние од свињогојствата кои Господ знае како се престорија во проучувачи на старогрчката филозофија и троа повеќе – на Аминта Трети, Филип Втори и Александар, светското Македончиште. Некои самобендисани и којзнае колку токму со умот чапји си се замислуваа како војсковотки и сал туку меркаа пленови ама во плитките езерски заливи (во длабокото им беше фуфка, а таму, според правилата на македонскиот историски и природонаучен музеј се излежуваа најголемите и најмлитави риби и други езерски животинки). Во слободното време чапјите правеа

тајни разговори со разни јасновитки
и волшебнички. Откако ќе ги изнервираа
кучињата на земја кои лаеја, лаеја
небаре чапјите беа карван на арамии,
ќе слетаа чапјите среде трски и ќе
се замаскираа како за воена вежба,
сал главата ја оставаа над вода. Се случуваше
при слетувањето некој пердув да
се закачи на некоја трска и после тој
пердув имаше статус на централен пердув
во секоја перница на заспаните локални
и белосветски лидери и главатари.
По вероисповед чапјите се од сојот
кој верува дека само сонцето го
осветлува патот, верувањето си го
знаеја наизуст и многу им беше криво
што не можат да го стават црно на бело,
своерачно, а тоа што не можеше да сторат
ништо своерачно најмногу ги погодуваше
пред шалтерите на новите банкарски манги.
Но, и без кредит од новите банкарски манги
чапјите, капка по капка, бисер по бисер,
собраа доволно за балсамирање на
најубавиот примерок на долгоногите чапји
– вечен паметник на летот на незнаената чапја.
Баш онаа што го протурка сиот живот
огледувајќи се врз сопствената
тага на езерската шир и на крајот
му се посра врз ќелавицата
на еден заблуден ловец на чапји,
сиви или црвени – сеедно.

РИБАРКИ

Ако се дебелоклуни
не се и дебелогази, од оние
кои не помрднуваат газ
да уловат нешто во
студената вода. Дури и
кога се старки, рибарките
се првокласни жабарки,
не дремливи трскарки
– борбата трае додека се
гледа последната подводна ѕвезда.
А и малите деца знаат
(иако немаат такви лекции
по зоологија)
какви се рибарките
кога се млади и гладни:
ич не се пребирливи и цимрии
– пикни се под вода
и што ќе најдеш лапни.
Така е и во крајбрежниот трскарник
– кркај жаби, црви, што ќе најдеш,
отшто сака да преживееш
дури ти донесат мени,
винска листа, листа на желби,
листа на чекања. Секакви
лигавешници лапаат рибарките,
а немаат милост и кон подлизурковците
од сите видови кои го габјосаа
не само езерото, ами и планетата,
тадури и вселената.
Знаат рибарките дебелоклунарки

дека се долговечни – летаат до
триесет и кусур години, па дури
потоа крилјата им фаќаат оловен прав –
ќе да е баш од оловниот прав
што сме сè поретка сорта,
си велеа рибарките, ама не можеа
да најдат адреса на некое птичјо
еколошко здружение, ни
на интернет, никаде. На интернет
наоѓаа само ладнокрвни потврди
дека кога-тогаш ќе изумрат,
како што цели народи изумреле,
како што илјадници јазици изумреле,
пу-пу, скраја да е!
За оние што го слават свети Тома
ќе повториме дека рибарките
не се дебелогазы
и понекогаш гордо се нуркаат
подвода во бикини – колку што е
водата бистра (а нашите езера се
бистроводи) толку и појасно им се
гледаат мазните газиња
намачкани со фактор 20 – тоа за
кога летаат, да не влетаат во
филмот *Изгорени од сонцејџо*.
Рибарките кога летаат во бикини
облаците се кинат, парчосуваат
од вчудоневиденост, фаќаат усвет,
небото се разбиструва, цутат
идеалите на летањето. Башка,
рибарките се страствени љубителки
на огледување и други кинцурења
баш во светлината. Кога ќе се видат

во небесното огледало, имаат што да видат.
Тогаш малку се перчат
и оддаваат впечаток дека и
не сакаат толку да ги запознаат боговите,
доволно им е што си се знаат самите себе.
Тие се за братска делба:
пијаните богови во пијани бродови
нека го обиколуваат езерото,
а тие малку ќе летаат,
малку ќе нуркаат, ќе си
измислуваат разни забави.
Езерото и натаму ќе си остане
под заштита на рибарките,
а не на боговите и на таквите
што сами си се мамат дека се богови.
Рибарките, рековме, си имаат
свои подводни ѕвезди,
вистински ѕвезди што им ги
осветлуваат трските и ноќните патеки,
што им го стокмуваат секој весел цагор
и што сека ноќ им ги полнат
срцата на рибарките,
додека дебелоклунарките
се менуваат на стража
вардејќи ги идеалите на
нуркањето и летањето
и севезден повторувајќи во себе:
без нуркање нема ни летање.

ВЕТРУШКИ

Не се знае зошто
ветрушките ги есапат за вејврвици
и никој не ги зема сериозно
уште помалку како птици-грабливки.
Баш се посебни: и кога се
модри, и кога се белонокти.
Ќе ги речеш ветрушки,
ама работат само дење,
знаат да го живеат животот
како што знаат да го сотираат
туѓиот живот. Тоа што го сотираат
ветрушките го нарекуваат плен
и го убиваат со клун, а не со канците –
ним канците им служат
за лакирање на ноктите,
за разлика од јастребите,
орлите и другите мршојадци.
На ветрушките не им треба ништо
од небесниот арсенал, доволен
им е клунот кој во пресудните
битки на ветрушките се умножува
како светските чуда што се множат
секи ден. Некои ветрушки имаат
клунови со уметнички склоности
и да не ве чуди кога во неке нивно гнездо
ќе најдете колекции од слики на смртта.
Ако сме ветрушки, велат,
нам не ни прилега да јадеме сув леб
и некакви бели печива, лиснати,
ние сме птици со високо достоинство

и баш ни е чудно што гледаме
сè повеќе луѓе околу контејнерите за ѓубре,
а сè помалку околу самопослугите и гранапите.
Та нели се креваа револуции, нели
оној другарот Маркс велеше а мнозина му
веруваа дека луѓето живеат од работа,
а не од милосрдие и од талкање
од контејнер од контејнер.
Леле боже, кога во лет ќе видиме
такви слики ни доаѓаат солзи,
ама нема како и со што да ги бришеме.
Ние како ветрушки, велат решително,
однапред се оградуваме и од
ссекакви националистички крици,
кога сме во зорт се прехрануваме
со парченца од денот а за десерт
обично земаме остатоци од она
што сме го прочитале некогаш.
Иако ветрушките не се вон времето
и вон летањето (тоа е како да си вон себе)
сепак и меѓу нив се наоѓа по
некоја осамена во сопствената минливост,
во летањето на сопственото време.
Осамените птици се неми птици
и вам, луѓе бре, цабе ви се
вештачки наѓубрените родни полиња
без птичја песна, па и без птичји измет,
се разбира природен оти птиците
се хранат само со природна храна.
Ветрушките, ако се грабливки,
сепак имаат душа и потајум се радуваат
што протатнува големата темнина –
да им осамне еднаш и ним на небо,

уште повеќе на луѓето на земја.
Ги боли ветрушките кога ќе видат
напукнати, црни јајца, отшто знаат
дека секоја птица се испилува од јајце
и дека и јајцето настанува од јајце.
Во најново време најпосле се откри
како од едно јајце се влегува во друго,
ама Гаволот знае што се испилува после.
Како и да е, барем јасно им е на ветрушките
дека сè што преостанува се претвора
во летање, кружно и смело летање.
Летање на ветрушките
над сопствените гнезда.
Кога летаат, па и кога се залетани
ветрушките имаат нестварен поглед:
еден саркофаг полн со птичји пердуви
кружи околу вселената, со забрзување,
сè поголемо забрзување, од коешто,
одозгора од мртва птичја перспектива,
се гледа саде трепет од уплав на
ситните преживевани суштества на земјата.
Соништата им служат само за будење
и за влегување во суровата стварност.
Повеќето од нив уште не проодени
одат на часови по убаво умирање
и тогаш ветрушките, ќе ги речеш ветрушки,
се најгневни и најбесни што им се познава
во летот, одоздола, од жабја-човечка перспектива.

ГУЛАБИ

ГУЛАБИ ВРТАЧИ

Самиот Господ
ги крева гулабите вртачи
на небеса
(за да видат сите,
особено сеирциите,
колку високо
може да се летне
и од колку високо
часкум може да се падне)
сетики лично ужива
во нивното вртоглаво спуштање
наземи, без падобран
и сетики уште открива
самиот Господ
од што им се крилјата
на гулабите вртачи
кога во толкава брзина
ќе се отворат
– ем да не се сплескаат
гулабите вртачи наземи,
ем да ја покажат на дело
својата летачка вештина,
даже и грациозност.

Јавриите вртачи
самиот Господ ги прави
самоуки секавични сонувачи
им дава бесплатни часови
за таа сложена ука
која се изведува

на отворено небо
среде грмежи и луњи,
кога јавриите вртачи
се струполуваат удолу
вардејќи си го секавичниот сон
а не како некои таму квакнати
бели гулабици кои одамна
си го изгубиле сонот
сосе сонот и моќта
одново да сонуваат.
Јавриите вртачи
од незнаење или од збрлавеност
влегуваат во најтемните облаци
и танцуваат, танцуваат
– тогаш ја зграпчуваат сета вечност
во своето секунде дадено од Бога
(летнувањето во времето
отсекогаш се сметало
за летнување во едно обично секунде)
во кое одвај ќе може да се испушти
еден асолен вресок на душата.

Небото
сосе струполувањето
без падобран
им овозможува на
гулабите вртачи
да се размножуваат
и во секавичниот струпол
да видат дека историјата
пак се враќа во Европа
и во приколка си ја влече
со векови веќе

– белата чума,
белите крстови,
белите кубиња
– за минарињата троа
ќе се попрочека.
Само не се знае
– колку струполи
на гулабите вртачи.
А од кај да знаеш:
можеби баш затоа
зелениот гуштер,
штом ќе го види на небеса
гулабот вртач,
побргу и од вртачот
ја шмугнува под каменот,
знаејќи дека од каменот
сè се прави, а богами
мошне е полезен за
удирање по глава
и зашметување
на небесните порстранства
на гулабите вртачи
за кои наивните уште веруваат
дека се навистина Божји.

ГУЛАБИ ПИСМОНОСЦИ

Секој од нив, писмоносците,
има прстен и образ,
а и оригинал сертификат
за највисоки квалификации,
зашто денес докторите на науки
никнуваат и пред да заврне.
И не само што знаат ами
писмоносците господски
презираат сè живо и диво
што мисли дека од секоја
чавка серка, со опростение,
гулаб може да биде
уште и гулаб писмоносец,
ви се молам!

Пред да летне
а се случува да летне
кога сите други гулаби
дремат на некои суви гранки,
пред да летне, значи,
писмоносецот си ја повторува
во себе онаа првоодделенската
и да врене, и да вее, мене ми ништо не е,
не е да речеш суеверен
ама знае дека така летот
ќе му биде посвечен и поотмен,
понекогаш и параден,
зависи од писмото што го носи.
Оти не е исто, нели,
некому да му носиш

љубовни воздишки
а другему да му објавуваш
војна или мир,
е тогаш, кога објавува
нешто такво писмоносецот
нема ни време ни ниет
за гиздење, ни за чаламење
ни за докажување на
високиот коефициент
на интелигенција. Тогаш
ја спраштува по најкусите
воздушни коридори,
а ги знае наизуст до еден,
на полноќ да го разбудиш
пак ги знае сите до еден
и баш му е треба некаква
контрола на летањето
– башка кога се носат
дискретни пораки и објави
контролата на летањето
е непожелна, како и секоја
шпионска работа што е непожелна
кога се вршат тајни мисии.

Останало пустото
и најмногу кога брза
гулабот писмоносец
да фрли поглед одозгора
од високо врз писмата што се
лелеат како лејки во шишињата
фрлени во белосветските мориња
за кои само Господ знае
дали ќе дувне вистинскиот ветар

за да ги однесе на точната адреса.
А кога не брза, пак,
(макар што нема писмоносец
кој не брза) тогаш од здодевност
ги брои сивите облаци на небото,
да, исклучиво сивите оти од нив
се истура сета белја врз
малите народи на кои не можат
да им помогнат ни
Обединетите нации.
Кога среде сивилото
ќе налета на некое бело облаче
побело таду ри и од неговите пердуви
тогаш гулабот писмоносец
има чувство дека лета
како ослободена душа
– ослободена од тешко минато
и лажно ветени иднини,
од бронзи и од гранити,
ослободена од сите
црносветски зандани.

По таквата слободна летачка,
како што бидува во живеачката,
понекогаш доаѓа тегобност.
Најтешко е по толку
денови и ноќи на небо
кога ќе стасаш на одредиштето
ќе видиш дека дома никој,
вратата замандалена,
надвор нема поштенско сандаче,
нема кому да му се предаде писмото
и цабе стократното гракање:

ало, пошта, отворете.
Се рекло дека
поштарот свони двапати
ама така е само во
холивудските филмови,
а гулабите писмоносци
не се таква сорта поштари,
нив не ги интересираат сексови
и такви матракуки
– од испилување тие си се
– дисциплинирани и високоморални
и затоа немаат ниту едно
искубано пердувче,
а ваму некои што се прикажуваат
како ангели се речиси безпердувени.

ГУЛАБИ МАРАТОНЦИ

Не е ни важно
како се викаат на латински
и како се заведени
во Енциклопедија Британика
гулабите долгопругаши,
оние што кога ќе се вивнат
остануваат на небо цели
петнаесет часа,
отприлика толку колку
што се лета на небескиот
маратон од Лондон до Токио.
А важно е тоа што
никој не може да пресмета:
колку издржливост
исколвале додека
биле пилиштари и со
какви протеини и фитнес-вежби
ги билдале своите крилја
со кои да ги надлетуваат
планинските висови
а не селските камбанарии.
Не дека се антихристи
ама до гулабите долгопругаши
воопшто не допираат звуците
на селските, а и на оние познатите
градски камбани, особено кога
врне ништо не се случува, тогаш
биењето на камбаните
е како биење со пригушувач.
А и онака биењето на камбаните

е писателска работа, само тие
немаат друга работа па се
прашуваат за кого биеле камбаните,
бре мајката! За кого де?
Можеби за секого по малку
ама ич за гулабите долгопругаши
кои саде си нижат небески капии
во долгопругашките биографии.

Пројди капија – види ѕвезда,
таков им е описот и пописот
на работните задачи
на гулабите долгопругаши.
А ѕвезди секакви:
наврнати, омлитавени, згмечени,
ѕвезди распилавени, и некои блудници,
ѕвезди отпаднати од стари знамиња,
ѕвезди одртавени и со бастуми,
ѕвезди на смртни постели.
Не ќе да се само ѕвездите
ама тие галиба најповеќе
ги крепат гулабите долгопругаши
да не задремат на небо
летајќи ја редовната
петнаесетчасовна доза.
Којзнае дали воопшто може
да се замисли како се останува
буден особено кога
небото е мрачно
без млада и полна месечина,
а со разулавени хорови од грмежи
– грмат високо, грмат ниско,
а знаат да згрмат и смрдливо

како коњски прдежи на
небеската ергела.
Многу ретко им се случува
на гулабите долгопругаши
да набасаат на залезите
на небеските езера, та и тие
се гулаби, не фрлале со камења
по Господа кого уште не
го сретнале горе, на небото,
но да не заборавам, баш
кога ќе налетаат на езерски залез,
на гулабите долгопругаши
некој ќе им ја пушти
Се буди Исѿок и Заѿао,
Се буди Север и Јуѿ...
а друг ќе придодаде:
Паѿај сило и неѿправо.
Минаа времиња, ехехе времиња
а гулабите ниту открија
кој им ги пушта тие песни
и од кој побуди. А што е за
право, ги крепеа во летот,
само се вардеа да не ломотат
многу за тоа оти и небесата
имаат уши, како да немале!
Така ќе им се случеше понекогаш
на гулабите долгопругаши
во маршевски лет да ја
сетат зората:
зора зори, ама прашање е
како ќе биде денот што ќе се роди
оти секоја зора не е
среќоноска иако сите зори

на овој бели свет
редовно играат лото,
а по некои купуваат и лозови
од државните лотарии.

Гулабите долгопругаши
минувајќи ги небеските
стражи и царини
набасувале и на зборови
недопечени во фурните на времето,
набасувале и на со векови 'ргосани
и застанати часовници па така
нагледно научија дека
времето нема никакво значење,
имало-немало, тие си го
бараа своето врене, севезден
си го бараа меѓу парталите од облаци,
а се мачеа да го здогледаат
и среде пресушените небески потоци.
Кога ќе загледаа поасолно
ќе видеа само излитено
небо, излитена облека,
излитени зборови. Друго
ништо не кажуваа што виделе
зад папсаните ѕвезди,
небаре се плашеа од лустрација.
А и да не се плашеа,
кој ќе ги чуеше
гулабите долгопругаши
среде непрестајното гракање
на сè живо и диво што гракаше,
гракаше на сет глас, посилено
отколку во песните на Мајаковски.

Гулабите долгопругаши
лесно го надлетуваа тоа гракање
не се правеа дека не се оттука
ама животот ги беше научил
дека на виор не сака да му кажуваш
колку полезно е молчењето,
а носело и среќа, баш како
кога гулаб ќе ти се
посере врз ќелавицата.

ГУЛАБИ НА ПЛОШТАДИТЕ

Плоштадите се, всушност,
циновски гулабарници.
И кога на плоштадите
се одржуваат разно-разни
политички митинзи и карневали,
учесниците, и едните и другите под маски,
не знаат кога биле гулаби
кога станале митингувачи.
Гулабите на плоштадите
некој ги вика безделници,
некои пак пензионери
кои ја павтаат здодевноста.
Оние што ич не се разбираат
во птичјиот занес
гулабите на плоштадите
ги нарекуваат питачи
– а не радост за децата
кои ги хранат со пченка
и секакви други зрнести житарици.
Гулабите се најапетитливи
кога ќе налетаат на семки од коров
и затоа се општествено корисни,
што би рекле оние кои редовно
забораваат да ги поканат гулабите
на некој од појадоците на мостовите.
Но, има и разбран народ
што гулабите ги смета
за жив украс на плоштадите
и со секој павтеж на гулабите

си замислуваат желба која
задолжително ќе им се исполни.
Павтежи – исполнувачи на желби
имаат само гулабите на плоштадите,
особено оние, снежно белите гулаби.
Има разбрани невести
навикнати жито да требат
и да им фрлат на гулабите
на плоштадите, а тие за возврат
ќе им исполнат некоја желба
– кога ќе летнат високо
да им ги препознаат момците,
некаде во јабана, селам да
им сторат и да им кажат
да поитаат назад, на домашните
плоштади каде што и прилега
да се случуваат сите наши драми.
Наше си е наше, и кога
е валканица што треба
да се измети од пред
секој двор и секој плоштад.
Наше си е наше
и кога на гулабите на плоштадот
ќе им ја запееме во себе
онаа старата
*дејџиди луди млади ѓодини,
лейнавџие како сиви ѓалаби...*
Во песната тие сигурно не
влетале како сиви, зашто
уште тогаш, во дални далнини
се знаело што значело

кревањето на белото знаме
и спуштањето на белите гаќи.

Ако загледате повнимателно
ќе забележите дека
гулабите на плоштадите
се градски гулаби, контиња
дотерани со елеци и бели шешири,
еснаф гулаби кои кога
еднаш ќе се спарат
си остануваат верни за навек
и му се радуваат на секое
новоиспилено градско гулапче.
Општо е познато
дека гулабите на плоштадите
не поднесуваат диви натрапници
– ни сиви, ни бели, ни шарени
(најмалку преправени),
ни живи, ни мртви, ни гипсени:
та од сè што ќе пролета
не бидува плоштадски гулаб!
Гулабите на плоштадите
наместо пропагандни флаери
раздаваат радосни и живи
спомени за цел еден живот.
И фазла од тоа.

ДИВИ ГУЛАБИ

Откога е здивен светот
има и диви гулаби
макар што
уште не се родил таков
што со голо око
ќе ја види разликата
меѓу дивиот и питомиот
лет на гулабите
како што во животот
останува неодгатливо
кој е луд а кој е збунет.
Некои учени птичари
тврдат дека дивите гулаби
се каде-каде поотпорни
на вселенски прав
ама немаат цврсти
докази за тоа
– неправилниот дијаграм
на болот што при летот го
прават гулабите не е доказ
за здивеност, ами повеќе
уметнички впечаток за
ранливоста на
воздушните пернички.
Други учени птичари
велат дека дивите гулаби
се препознаваат
по вревацството
и по тоталното игнорирање
на почетокот на ерата на тишината.

Арно ама, глумите зналци
не забележуваат дека
дивите гулаби единствено
им се радуваат на
утринските гугања на гугутките
а не на нокното ориентално завивање
на кафеанските пејачки
во што уживаат божем питомите.
Дивите гулаби кога
ќе им се пружи ретка шанса
му салутираат со крилјата
на Шопенхауер. Сепак се движи,
му велат, гоа тој не знае,
ама дивите сакаат да му кажат
само дека гугањето на гугутките
е само еден чекор до тишината,
башка што и љубовта
не ја бидува без гугање.

Откога ќе се разделат
од тишинољубецот Шопенхауер
дивите гулаби отпосле,
онака во себе, си се прашуваат
колку секавања собира во
едно обично голубово главче
и дали и секавањата летаат
како што летаат и гулабите
и што е најважно
дали на крајот на летот
секавањата се распрснуваат во ѕвезди?
Исто така, малку подналутено,
при надлетувањето на диви сливи
или на расцутени црешни

кога ќе начујат зуење на оси
дивите гулаби се прашуваат
дали осите се диви пчели
и зошто на веков да има
диви гулаби а не и диви пчели?
Ако го знаат точниот одговор,
неоти ќе им припомогне
во катадневниот напор
за едно обично преживување
– оти такво време беше дошло
за денешните гулаби, особено
за оние кои ги нарекуваа диви,
жимии мајка, навистина без причина.
Што има диво во тоа,
се прашуваа онеправданите диви,
ако наместо раце испружуваш
поглед кон врелото сонце
(од што неизоставно се фаќа
перде на очите)
и што сме ние виновни
ако сме специјалисти
по ноќно летање
(затоа ни е милина
утринското гугање на гугутките)
и што срцата ноќум ни испумпуваат
млазови светлина.
Е, за инает ќе продолжиме
да летаме ноќум, гневни се
дивите гулаби
– сè додека вие питомите
од цел свет на разберете
дека е историски мигот
кога се нема време романтично
да се чека изгрејсонцето.

БУДЕЊЕ НА ГУЛАБИТЕ

Како спијат гулабите?
Имаат ли постели, перници?
Перниците полни ли им се
со топли пердуви или
со тврди остатоци од
дневните прелети на стварноста?
Ако немаат постели,
на гранка ли се спружуваат ноќум,
исполегнуваат ли на покривите
или стојат по цела ноќ
ту на едната ту на другата нога?
Кога спијат гулабите,
што сонуваат? Дали соништата
им се во птичја перспектива?
Дали и историјата ја гледаат
во птичја перспектива? Дали
ги печат очите од сонцето кога
ќе се загледаат угоре, кон
иднината? Како ли си ја
замислуваат иднината гулабите
во своите мали главчиња?
Дали иднината е нешто што
зрее и потем се фаќа во лет?

А се знае
кога и како се будат гулабите:
знаат, како прво и прво,
дека не е баш здраво за
нивните малечки срценца
и душичките им тажни

– очите да им се празни.
Распавтаните ранобудници
баш кога ќе слетаат на симсот
и ќе го започнат својот танц
со ронките, околу ронките,
па и во самите ронки,
првин го ишкаат со крилјата
заморот од бескорисното
лебдење на небото, па
дури потем им довикнуваат
на свонарите на сите цркви во градот:
станвајте, камбанариите
ги фаќа лудило од утрински молк.
Се разбира, уште пред да
слетаат на симсот, гулабите
ја распрснуваат тишината
на ѕвездите и гугајќи
ја пуштаат на сет глас
волшебната музика на сните.
А кога се гладни, да речеш,
да сонуваат просо, како сиот птичји
свет – не сонуваат, ни просо,
ни врагови, ѓаволи, ни угул голи
гулабици, оти уште кога биле во
јајца гулабите научиле дека не е
препорачливо да се сонува,
отшто соништната не се поправаат
и отшто нема сон што не се прекратува.
Разбуди се, утрото го чека
твојот прв бакнеж, ми шепотат
гулабите и потем погледите
ќе ни се сретнат пред да ги
спастриме во нерасонетото
чекмеце на душата.

ГУЛАБАРИ

Спроти гулабите
и гулабарите:
така се препознаваат,
така се поздравуваат,
самите си проценуваат
како им се топи в очи
летот на гулабите
и колку тој топеж
е посладок од најслатките
смокви што им се топат в усти.
Меѓу гулабарите
секогаш ќе се најде
и по некој кокошкар кому му
е важно да збари некоја
бела гулабица
но во гулабарскиот лексикон
Кој е кој
јасно е назначено
дека гулабар е само оној
што го разбира јазикот
на гулабите, оној што ги
сонува соништата на гулабите
и понекогаш гуга во сонот
макар што, гледаме, дојде време
кога ништо не се сонува.
Во гулабарскиот лексикон
Кој е кој
педантно се запишани,
по азбучен ред, имињата на
гулабарите на кои сонцето

не им можело ништо додека
по везден зјапале во
летачките пируети на
своите јата. Башка што
нема гулабар што не би фрлил
око и на некое туѓо јато,
ем од бендис, ем за споредба.
Вистинските гулабари
се разликуваат од кокошкарите
и по тоа секогаш носат
бели кошули и никогаш
не плукаат на тротоарите.
Општо е познато и дека
вистинските гулабари
се луѓе со живи очи.
Кога гледаат во небото
тие се поткреваат на прсти
потскокнуваат од радост
кога гулабите ќе им се сторат
ептен убави и гиздави
а да не си им во кожа
кога се молат да не заврне
и да не стрешти на небо
громовите ним им прават
грпки од тага отшто само тие
ја разбираат тагата на гулабите
кога не се вивнати ами се наземи.

Во слободното време
гулабарите ја думкаат тишината
и ги галат, до последна,
песните на гулабите.
Вистинските гулабари

не се себичници
– тие вистински умираат
од мерак друг кога лета
и го пара небото;
и само нив ги стега во градите
кога најубавата гулабица
ќе полета и ќе исчезне
горе на небото. Тогаш
гулабарите се со скршени крилја
оти само тие знаат
дека животна мечта на
секој гулаб е да исчезне
во височините, а не да
липса лазејќи наземи,
каде што, впрочем, нема
ни гробишта за гулаби.

Не попусто
на гулабарите кога се деца
им велат да не зјапаат
толку во гулабите на небо
оти ќе им никнат
снежно бели опашки од гулаби.

ЦРВЕН КАРДИНАЛ

ЦИВЦАН

Цив, цив, цив
сè уште сум жив!
Тоа што не можам
да се воздигнам до небото
не значи дека не знам
што е небо:
има долно небо
има и горно небо
како што има долно маало
и горно маало
како што има долно дупени
и горно дупени.
Имам срце
и немам срцева болка
мене повеќе ме болат зборовите
и повеќе ми треперат зборовите
наместо срцето.
Имам и ука:
знам како со години
да се одржам
на крилцата на спасението.
Знам и дека
крилцата се за летање,
не за подигрување
и затоа секогаш отпосле
дознавам за злосторствата.
Знам дека ја делиме судбината
на ситните риби,
ама знам и дека
големите стрвници

никогаш нема да прелетаат
низ сјајот на смислата
како што ние тоа го умееме
гладни и страдни души
гладни сал за трошка
на некој заборавен симс.
А и тоа безумно кркање
на големите:
не можат да се сокријат
како пред секое изгрејсонце
го повраќаат сето безумие
од толку болки во стомакот.
Мојот сој пак
одвај чека да изгрее сонцето
секое негово раѓање
го славиме со дување свеќички
а кога ќе се стори суница
се стопуваме во неа
со сета наша радост.
Суницата ни е
како најсилен бедем
од кој што слободата си
ја браниме на илјада начини.
Суницата ни е
преполна со сите одгатки
и со приказни за
два цивџански живота.
Ех, кога некоја суница
би можела да се спушти
на некој симс,
па да разгласиме на сет глас:
цивкаме, значи постоиме!
Џив, цив,
со господски здив!

ЕРЕБИЦИ

Има и таков сој
во причјото царство:
птици за отстрел, еребици.
Да им се направи кеифот
и на ловците, и на пците-птичари.
Скитаат по полињата,
од жива достага.
Се поткачуваат до Мариово
а ги има и на Алпите
и ваму и таму сал туку вкшикаат
чакара-чакара, чакара-бакара.
Горделиви се кога од Мариово
ќе стасаат до Алпите –
без виза и без никакви
проблеми околу името.
И ваму и таму колваат
само прамени последна надеж.
Лете си ги кријат крилјата
под крилјата на летото.
а зиме душа немаат
од некое заскитано
кобно греење од врелината
на некое ловциско зрно.
Е, дури тогаш
е сосема безначајна
таканаречената народна:
зрно по зрно погача.
Може и две погачи, само
под услов зрното
да не е од ловциски патрон.

Има и еребици арсланчиња:
без око да им трепне
вреват пред ловциите
како смртта да не е ништо.
Кога ќе научат дека има и шепот,
тогаш е веќе доцна.
И кога ќе видат дека првин
како сардини ги пикаат в кафез
а потем ги пуштаат
да им бидат ептен на нишан
на веселите ловци,
и тогаш е веќе доцна.
Еребиците, воопшто,
тешко го потрефуваат
вистинското време,
а што е за право и не знаат
има ли воопшто вистинско време.
Кога ќе излетаат од кафезите
пред очите на еребиците
им летаат моминки и додека
да си ги истријат очите
им се вкочануваат крилјата
и им се урнисуваат соништата
за светлата птичја иднина.
Од иднината светла точка беше
само мешколењето на светот,
ловциски или сеирциски,
зад грмушките од кајшто
беше последниот лет
кон нишаните на иднината.
Инаку, кога ќе згусти
еребиците повеќе милуваат
да трчаат, ама кај ќе трчаат

сега кога од кафез ги фрлаат
право в небо?
Кога трчаат еребиците
повеќе бревтаат отколку што дишат,
ама има и убави предвечерја
кога фатени ноже за ноже
спокојно си шетаат на корзо
и многу им се радуваат
на седалата распослани наземи.
Ифрит лути се
еребиците камењарки
кога некои неранимајковци
името им го толкуваат како радодајки,
и само се думаат како да им вратат,
како да ги штипнат за широките газови
измислувачите на грди имиња
за најобичните еребици камењарки
– кои не се преселници
и чиишто деца не одат на
студии во странство.
Најнакрај, штоако немаат
чекор како ноеви
– и еребиците ги имаат сите
права на слободно чекорење и летање
и не им е јасно до кога ќе треба
да го убедуваат светот
дека тие не се создадени
за нивниот отстрел
чаушите да го начуваат
како што за дома начуваат
обична пица од најблиската пицерија.

КУКАВИЦА

Кукала та се прекукала,
лелекала та се прелелекала,
пак ја донесе пролетта
на своите крилја кои им
даваат отчет само на ангелите.
Збогум Африко,
збогум браќа и сестри,
ојдов јас кај што сум
си газдарица, во своето гнездо
коешто лани го присвоив
од една страшлива страчка.
Така е и со другите мои
сестри и посестрими
кои минатата есен заминаа
зад небото а сега безгрижно
си се враќаат во присвоените гнезда.
Што не значи дека
кукавучкиот сој е арамиски:
од кукавичлук арамилук
никаде не се прави, а во ниедна
птичја книга не пишува
дека од Горниот е забрането
јајца да се несат во туѓи гнезда.
Што е твое е и мое,
секому според потребите и квит!
Малку сме шашардисани
од тоа летање де вamu, те таму,
пролетум за Македонија,
есенум за Африка,
летај, слетувај,

а летањето не е обично
павтање со крилјата –
дува, некогаш ветрот нè носи
кајшто не треба, туѓ ветар,
в туѓа татковина. Барем на
едно место да се скрасевме,
да си знаеме каде ни е татковината,
па и ние да си запеевме
некоја патриотска песна,
Послушајте ѝаѝриоиѝи
да ви кажам словоиѝо,
таква некаква од која
се кинат грла и се кршат чаши
во македонските кафеани.
Македонските песни
некако ни се при срце,
тие се преполни со тага
и можеби затоа кога ќе дојде
сезоната на парење
нашите песни имаат
опаѓачка мала песна.
Отпосле удираме
на забавен ритам –
демек, кукавица кука
на зелена бука!
Искрено речено,
ова со забавниот ритам
е мало подлажување –
зошто инаку се вели
дека некоја останала
сама како црна кукавица
или дека некој
е голем кукавица.

Каков ни е животот,
таква ни е судбината,
такви ви се и песните.
Ако бевме создадени
за увеселение на населението
сетики ќе имавме подолги нозе
какви што им прилегаат
на сите од женскиот род.
А дека од нас има
и поголеми кукавици
– има, којзнае дека нема,
и ќе има, само што тие
нема да пеат
ами ќе свират на клавир.

КЛУКАЈДРВЕЦ

Од утро до вечер:
клук, клук, клук!
Тешка е прекувремената
работа, а за цабе.
Сепак:
клук, клук, клук!
За корка суво дрво.
А под дрвото
се отвораат првин дупчиња
па дупки на сеќавањата.
Дупки од кои блика
заборавениот бол.
Нова дупка, нов бол
– напред во нови
работни победи!
Лажна утеха
во боите на крилјата,
ама птиците не се
само крилјата.
Продолжува упорно
и едностојно, да ти го
скине и последното нервче:
клук, клук, клук!
Клукнат, прави бразди
кај што не им е местото,
се занесува дека сеќавањата
ќе потечат низ браздите
старите сеќавања.
А истекле веќе
низ реката од која извираат

корените на дрвото
што го клука,
дрво сувокорно.
Клук, клук, клук
– неуморен е
летачкиот резбар:
му тече крв на стеблото,
така ја бои резбата.
Жар црвено.
Стеблото го боли,
тој раните му ги соли.
Клук, клук, клук!
Допира до внатрешност а
на стеблото, до крвотокот
и до цигерите. Баш како оние
на Прометеј, а не како во
маалската месарница.
Којзнае дали замижува
кога клука, како во секој
крај на љубовната игра.
Се гледа само дека клука,
клука вертикално,
клука хоризонтално,
клука секако
а плука само угоре
и севезден го поздравува
сер Исак Њутон.
Клук, клук, клук
– салут! Кога ќе погледне
угоре крошната на дрвото
му личи на делта на небото:
какви ќе да беа тие реки
што се искачиле

толку високо?
Клук, клук, клук!
Му се вжарува клунот
кога ќе заклуча
во ритмот на старите
македонски ора.
Од дрво на дрво
го бара клукајдрвското
оро, ама тоа галиба
потонало во секавањата.
Се напина од секавањата
да стокми ново клукајдрвско
гоа не знаеше дека
еднаш исклучаното не се лепи.
Клук, клук, клук!
Клукнал та пукнал!
Како гонг на минливоста е,
цел свет го слуша.
За починка нема време
а и овошките годинава доцнат.
Чесно признава
дека му здодеа да остава
нови бразди во времето.
Си го подмива клунот,
си ги прибира крилјата
и си заминува како
ништо да не било
– без ниту едно подмиено
клуц, клук, клук!

ЧАВКИ

Со текот на еволуцијата
гарваните се издвоија,
стекнаа посебен статус
самосвојност, идентитет,
тадури и опеани птици
станаа гарваните.

А чавките си останаа чавки.
Обични, најобични чавки
на кои уште кога ќе
им ги видиш канците
ќе видиш дека се простачки,
без некоја особена
индивидуалност.

Чавките, како што се знае,
гракаат само во јато,
уште го негуваат
колективниот дух
и живеат како во задруги
како што на времето
ги викаа колективите.

Чавките се препознаваат
и како бадијалцики
на покривите на куќите
и како такви
им ги пијат умовите
на недоветните.

Црни се, катран,
(нема бели чавки
како што има бели мечки)
само црни се чавките,

поцрни од ноќта
како летечки црни мачки
само без зелени очи што светат.
По тоа се гледа
од каков сој се чавките
– знаменоски на небиднината,
жив баксуз, три дни далеку
да бегаш, пу-пу, скраја да е.
Некои чавки
висат како гроздови
на гранките во новиот
дел на паркот – тие се
чавки пазачки и растурачки
на новите љубови.
Други чавки, пак, итроманки
– се преправаат во гулаби
колку да лапнат
некоја трошка од симсовите,
а на плоштадите
им е страв да слетаат.
Чавките милуваат
да се прикажуваат
како птици гракачки,
празни воденици,
ни на сон – грабливки.
Ами ако е баш така
зошто за некои
од родот на чавките
се прават бостански страшила
и баш без никаква причина
ли се вели: врана на врана
очи не вади. Безочни врани.
На чавките, сепак,

им е доделена надворешната
страна на светот –
таму нека гракаат,
нека пустат, нека штурат,
очи нека си вадат.
Што сакаат нека прават
чавките на надворешната
страна на светот – никој не им
фрла опул, никој не го сајкали
нивното гракливо гракање,
помина тоа време, одамна,
уште пред да се роди
Александар Големиот.

ЛЕБЕДИ

Е баш е лебедово езерото
тука, крај пристаништето.
Балет во живо и во бело
а слушам дека во Австралија
исто така има балет во живо
ама во црно, што не е исто.
Кој би рекол дека оваа
убавина која плови
може да се извиши
до осум илјади метри
колку што не се извишува
ниту еден авион
во Македонија и ако има
дозвола од контролата
на летањето! Аман веќе
од контроли! Гледајте,
нагледајте нѝ се
и слушнете внимателно
колку немушто си ја опеваме
и убавината и смртта едновремено,
додека сме живи. Живи
преносници на вековната
лебедова песна, веќе излитена
од прекумерна употреба
од незнајковци кои катаден
пијат виски во крајезерските кафеани.
Кога езерото е мазно,
лебедите ги скокоткаат
брановите на помнењето,
ги буричкаат планктоните

и на дечињата на брегот
им делат навики за навек:
топли ветрови и топли желби
даруваат лебедите.
Друго немаат.
Кога се во заитана регата
тоа значи дека се изнервирани
од грдите пајчиња и кајчиња
и дека се вознемирени
од подводните чудесии.
Итаат и кога има
езерско првенство
во прво здогледување
н изгрејсонцето. Тогаш
итаат од радост и љубопитство,
како што се радосни и љубопитни
кога слушаат молитви
од некоја крајбрежна црква.
Има дивјаци кои го
занемуваат певот на лебедите
со ловциски пушки. Занемените
лебеди знаат што е злодоба
– време последниот крик
да се престори во лебедова песна.
А колку е големо и убаво езерото!
Него го бираат лебедите
и за пензионерски дни,
и за сина гробница во која
ќе ги спуштат со вообичаените
морнарски почести.
По церемонијата,
по отпивањето за душа
на лебедовите души

еден морнар не додржа
а да не праша:
добро бре луѓе,
лебедиве дење-ноќе
се во езерото. Знае ли
некој да каже како спијат
и дали воопшто спијат
лебедите во вода?
Јас, вели морнарот,
не сум чул за заспани пливачи
а и да чујам не верувам
– оти на убавината, бре луѓе,
не и прилега да е заспана.

ЦРВЕН КАРДИНАЛ

Од секоја птичка
не бидува кардинал,
уште и црвен.
Со розов клун,
се разбира. За да личи
на стварноста што
ја опева. Саде розово,
розово. Како во
винските шишиња
на банкетите на оние
кои им се пикаат на
кардиналите под кожа.
А кардиналот, не само
што има црна маска,
ами поначесто и здивува,
особено кога ќе збрка
некоја кандидатка
за кардиналка
не само во сезоната
на парењето. Место
не го фаќа кардиналот
ако е вистински
– и кога јаде, и кога спие.
Секој кардинал знае
дека има и грозје кардинал
ама грозјето не знае да пее.
А кардиналот пее ли пее,
некогаш и во дует,
ама секогаш е прв глас.
Песната не му стивнува

ни кога ја прелетува Голгота.
Најмногу фајде
од сопствената песна
кардиналот има кога
го пробива хоризонтот.
Тогаш песната му е
суперсонична.
Фијукнува мигум,
како животецот на
малите луѓе. Иако
самите мали луѓе велат
дека тие немаат ни животец
туку само едно долго умирање.
Црвен, црвен,
ама душа нема кардиналот
кога ќе застуди. Тогаш
станува здрвен, здрвен.
Згора и му венее певот,
Сибир му го затнува грлото.
И згора на згората
никој не му гарантира
на црвениот кардинал
топлина на гнездото
до следната пролет.
А која песна тогаш
ќе ја најави пролетта.
Или и пролетта
може да биде смрзната
и скаменета како скршена
статуа на некој антички
проучувач на пролетното пеење?
Веќе е и гладен
ама црвениот кардинал

гордо ги прескокнува
мувლოსаните трошки леб.
Јасно му е оти песната
за тоа дека животот е прекрасен
е одамна извртена плоча.
Други песни сега се во мода
ама црвениот кардинал
не сака да биде
естраден вртигаз.
Ако, ако
црвениот кардинал
пак ќе си ја викне
неговата пролетна
ако не другаде
тогаш сигурно
на споменикот на ослободителите.

РАЈСКА ПТИЦА

ЦУЦУЛ

Цуцул стои на грутка, на грутка.
Стои така
и се одмора на едно големо
празно шише од кока-кола.
Шишето спотнато,
од самотијата пред
слетувањето на цуцулот.
Се тркалаат
капки на времето,
а цуцулот уште е жеден:
од стари и матни капки
не се згаснува жедта.

Цуцул стои на грутка, на грутка.
потскокнува од нога на нога
мачејќи се да не му
избега погледот
од децата кои весело
се пентарат по дрвјата
и во птичјите гнезда
ги бараат тајните
на лажните богови.
Тајна над тајните е:
како, всушност,
се станува лажен бог?
А и зошто
некои птици среде лето
имаат затнати носови
и често кивнуваат?

– се прашуваат децата
испентрани на високите дрвја.
И се качуваат децата
до врвот на дрвјата
– си мислат така повеќе
му се доближуваат на животот.

Цуцул стои на грутка, на грутка.
Едно перце од левото крило
немирно му се вее
како знаменце при
доаѓањето на ветрот
во свечена посета.
Ветрот се пречекува
со шарена облека
и во шарени чорапи,
а се нема пустото,
такво време дошло
– нема како да се сокрие
сиромаштијата.
Ех, што не сме малку помлади
си помислува цуцулот
што стои на грутка, на грутка
гледајќи го остарениот поет
(му личи на Марк Стренд)
како нога за нога
му доаѓа во пресрет.
Поетот има излитена паларија
постара од неговата
прва песна.
Во далечината мириса на крв.
Доцна е за игра,

си вели цуцулот
при помислата да
слета на паларијата на поетот.
Цуцулот го прелетува поетот
а тој нога за нога
зад големото шише од кока-кола
се упатува кон историјата.

ЛАСТОВИЦА

Кога ќе ги рашири
крилцата
– живнува небото:
со павтежите прави
небесен краснопис
па се пушта во слободен лет
(та нели за тоа сме создадени,
за слобода: сиктер гарваните,
слобода на ластовиците!)
лета прудолу, бестрашно
како што децата
прават ласта кога скокаат
во езерото од највисоката карпа.
Кога ќе се подумори
ќе застане на некоја жица
меѓу две бандери –
првин ќе ѝ дојде на душа
некоја тажна македонска
а потем од струјниот напон ли,
од цагорот што врви низ
телефонската жица ли,
ќе фати побрз ритам,
рокенрол, така нешто,
што има вкус на вечност.
Ластовицата безрезервно
верува во вечноста.
Носи таа во себе
и фазла вечност
а кога ќе и притежне
ја пушта да

и истекува од клунот
капка по капка,
винови од истечена
ластовичина вечност.

Ластовицата
сека пролет си прави гнездо
не толку за себе
колку да ги спастри
ангелите што секогаш
и секаде си ги носи со себе
не во пластична торба,
ами во душата, во душата.
Душата е да се варди
и да се носи со себе.
Во послено време
збунета е ластовицата:
колку повеќе збунета
толку потешко си ја распознава
старата зграда
на која лани свила гнездо.
Ја преоблекле зградата
ја направиле уште постара –
баш им е гајле не преоблекувачите
дека и ластовицата
е градителка,
градителка на нови гнезда
од кои полетуваат
најубавите песни
што катаден летаат
со ластовицата.
Нели е греота и срамота
бре луѓе една

дама градителка,
една ластовица
баш кога треба
да испили нови радости,
е баш тогаш
да стане бездомничка
а во државата, згора,
нема служби кои се грижат
за бездомните птици,
како и за другите
бездомни животинки.
А и стеблата се смениле,
забележува ластовицата –
оваа пролет има
каде каде повеќе
мермерни и бронзени стебла,
цели шуми од мермер и бронза,
па не знае каде да пушти
некоја зелена солза.

Секоја пролет
сè потешко и е на ластовицата
сè повеќе свеќи гаси со павтеж
а греота е да плаче
таа е дојдена за да пее,
не да плаче,
ама такви времиња дошле
безбојна некоја епоха
без мирис и без вкус
и луѓето се смениле
та кога треба да плачат
се смеат ли смеат,
и тоа се смеат

во минато време –
и се клештат на смачканата
иднина на Европа, на кого не.
По смешка, како што се знае,
иде и плачка
настапува немилоста на господарите:
има да гнетете
само бајки, бајки и бајки
бајки од вашите старимајки –
голема работа што вистината
на животот не може да дише од бајките
сфатете ги бајките
како вештачко дишење и квит!
Аууу, си вели ластовицата
и одлетува како
слободата што одлетува
а за враќање, богами,
навистина ќе се прашаме.

КОС

Де-де, има и поситни
од мене
ама сите сме техничари
ем техничари,
ем со долги црвени клунови
а и птичиштата
што се титани
знаат што е долго и црвено.
Башка, нашите женки
се тенконоги како за на
модна ревија.
По шумите и горите
(тадури и по ливадите)
на нашата земја горделива,
ние пееме саде
зимзелени песни
а по селските гумна
на градските плоштади
и во градските паркови
одржуваме променадни концерти
– тие настапи се светињи
дури кога ни диригираат
и такви кои не ги знаат песните,
а бројот на таквите диригенти
ич не е за машала.
Нашите постојани слушатели
уште третиот такт не дошол
ги препознаваат
лажните диригенти
и од граѓанска пристојност

чекаат да заврши песната
па да ги акнат со некој
патлиџан или неварено јајце.
Кога сме
кај патлиџаните и јајцата,
ние повеќе би се радувале
ако слушателите маваат
со какви и да е инсекти,
може и со полжави
и со црви може,
тоа кркаме ние
меѓу два настапа
а после настапот задолжително
ореве и семки
оревите за да не сме секогаш коси
а семките за здравје
на нашите простати.

Нема кос
што не отрпнал веќе
да го влечат за нос,
што не истрчал бос
барем еден пролетен крос
и што во купето на некој воз
не направил некој ѓаволски штос.
Има и други рими, демек,
удба била судба, ама и тие
што не знаат дознаваат
дека кос си е кос, та бос,
та со црвен нос. Ај кажете
чесно и честито кој може
како кос да скока од гранка
на гранка во ноќите без месечина?

Да нема забуни:
досега не е роден на веков
кос месечар. Се разбира,
косот знае да си влезе во себе,
да молчи, молчи и да слуша
другите како пеат
и како не им текнува на другите
дека ненапишаните патокази
водат директно во пеколот.

Вистинскиот кос
вистински го прославува
Меѓународниот ден на птиците
– тогаш добро би му дошла една круна
онака, за чалам, оти сите знаат
дека косот е од сојот на републиканците.
Празник ли е,
делник ли е,
косот автоматски се цимка
кога ќе се спомне средниот век
– црните лушпи на инквизицијата
– и такви ми ти работи.
Одколено на колено
косот го негува долгото паметење
и секој кос уште не пролетан
знае дека најмногу од сè
се памети болката,
се паметат и кладите
што тлеат дури од средниот век
(не се тоа романтични оганчиња
како во зимските бајки).
Сè се памети и сè се враќа
– затоа да ми ти биле преполни

– складиштата на замрзнати ѕвезди
та веќе да нема место за чување
на остатоците од светот
што секиден се распарчува како метеорит.
Ако сум мал, не сум слеп,
одважно забележува косот:
гледам дека производителите
на неправди работат во три смени,
од класни причини ги заобиколувам
богаташките вили
– јас кос бос, тој грос а прост.
Јас како кос бос и онака
избегнувам да сум на иста гранка
со оние, напернатите а прости
кои, ај што не ги знаат,
ами уште и ги мразат
партизанските песни.

СЛАВЕЈ

Славеј пиле
славно пее
сè живо и диво
да натпее
размножувајќи
ја на сет глас
наивата:
кој пее зло не мисли
уште и добриот глас
на далеку се слуша.
Во планина, на рудина
лета златокрилата песна,
лета ли лета,
додека не се струполи
во нечии 'рѓа уши
а таквите сè повеќе
ги има насекаде
– 'рѓа уши, инает магарешки
лошотабиетлии,
арамии, неранимајковци,
девизни ненаситковци,
тропачи со златни синцири
и златни крстови на нив.
Е, таквите ги препознаваат
златокрилните славеи
како што ги препознаваат
и сите неволји што
ги праќа Господ
спакувани како
елементарни непогоди.

И тогаш здружените славеи
не да пеат
ами врескаат,
навистина врескаат,
што подалеку да се
чуе нивната предупреда,
врескаат на своја сметка
оти знаат дека
никој нема да им рече
благодарам
тој збор го нема во речникот
на овој народ
(а и да го има,
никој тука не отвора речник)
ни благодарам,
ниту ќе им покрие
дел од сметките
за лекување на грлата.
А славеј со болно грло
ти е како кола без мотор
или велосипед без тркала.
Па сепак,
пеат славно славеите,
пеат, пеат се натпеваат
па врескаат,
откинуваат од крилцата
и по некое пердувче
како знак за
општа опасност,
ама нема кој да чуе
ни песна, ни пердув да види
– да не речете
не ви рековме

пеат славеите
и си заминуваат незапирливо,
уцум фаќаат
и не можат да се изначудат
што луѓе ќе да беа овие долу
кои не ја разбираат нашата
песна сосе врескањето,
ама разбирале не разбирале
ќе има луњи, луњишта
и потем кој ќе преживее
ќе си спомне на песната
на славеите
и на нивното шесто чуло
и ќе научи за навек
колку чини едно пердувче
од златокрил славеј.

ЛИЛЈАК

Да умрев
не ќе знаев
дека Америка
ми ти била
татковина на лилјациите
уште пред
педесет и два милиони години.
Да бев малку постар
ќе морав без читање книги
да го знам тоа,
ако случајно бев современик
на лилјакот– бомба
испробана во Втората светска војна
каде ако не во Јапонија
каде што Американците
ја испробаа и атомската бомба.
Лилјакот-бомба, велат,
пукал и во Виетнамската војна.
Лилјакот-бомба сега се третира
како старовремски дрон:
на телото на лилјакот
ќе се закачел експлозив
и кога лилјакот ќе се
спуштел наземи
само ќе експлодирал –
првин ќе го разнел лилјакот
а потем и луѓето околу него.
Така му било пишано на лилјакот
– деновиве пред години,
кога сè уште немало здруженија

за заштита на животните,
а немало ни дронови – монови
и други беспилотни летала
ем што летаат, ем што убиваат.

Нејсе, во еволуцијата
на родовите лилјакот
довстаса до прекарот
летачко куче, куче што не лае
ама не попусто се беше рекло
куче што лае не каса
а она што не лае – се знае:
им остава лузни на жртвите
за век и веков.

Летачкото куче не е магаре
па на подбишега да се вели
лета ли магарето – лета!
Вистина лета лилјакот:
со тенките, а мускулести
крила создадени за
најтешки и најбрзи маневри.
Секој лилјак учествува
во ноќниот свечен лет
на своето јато – е, тогаш
покажете ја вашата
љилјакољубивост:
пуштете на сет глас
музика од вашите
транзистори, ајпеди и ајфони
оти, знаете, нели, лилјаците
кога се во јато
многу сакаат
да го слушаат Бах.

За празник јатото лилјаци
врти, врти и сурфа, сурфа
додека со големите уши
(баш лопатарки)
да ја слушнат „Оревокршачка“ –
првин огномет,
па полноќен небесен балет
за кој не се наплатуваат билети.

Се случува
еден по еден
лилјациите да се редат
за на очен доктор
перде ли имаат, друго ли,
ама не догледуваат
ни дење ни ноќе
и којзнае како ќе
завршеше сиот овој род
без вродена ехолокација.
Не дека не му е криво
на секој здрав и прав лилјак
што не може асолно
да ја гледа убавината
и не дека не му е мило
на истиот тој лилјак
што не е каков што треба
сведок на ужасите и злоделата,
особено сега,
во ерата на џихадот
кога им пукаат тенките
ушни мембрани
од експлозиите на ракетите
со среден домет.

Лилјакот денес
сè повеќе е колективно суштество
– предвечер колективно
висат лилјаците како гроздови
во парковите во Сиднеј, на пример,
колективно се договараат
каде ќе најдат вода за пиење
и дали во името н штедењето
ќе го прескокнат миењето лице.
Кога да бараат бистра вода,
многу ги нервира брмчењето
на мувите, аман веќе,
нека пораснат еднаш за самите
најдобро да се уверат
дека се обични лепешкарки.
Како прозрачни разлетани сенки
лилјаците надлетуваат разни
страчки, мачки, свекарашки
не им се даваат на ордите никаквеци
летаат ли летаат, незапирливо,
летаат низ вековите минати и идни
летаат напред, сè понапред
а гледаат се создава ново минато
– и ич не им е мило сознанието
дека иднината е она што се губи
во летот на секој лилјак,
ја бил, ја не бил на очен или
на некој друг доктор.

ШТРК

Во секоја шуплина
на далните секавања
штркот, како што е редот,
носел бебиња
та затоа сите го пречекувале
старо,младо, машко и женско
со весели извици:
штрк, штрк балабан
полна торба шарлаган.
Сега штркот
доаѓа и си оди со празни раце,
бебиња нема,
се бараат со боринка
среде тунелите
на белата чума,
а и возрасните веќе не знаат
што е тоа балабан,
а што шарлаган.
Нема извици, нема рими
секој ита негде да ја здими.

Ниту еден штрк
никогаш не заболува
од амнезија
и сезонско паметење
ама сега кога
од југ ќе дојде кај нас
триста маки изврвува
да си го најде

старото седло
– знае дека тука беше,
баш до овој оцак
ама ете, го нема веќе
ланското седало
и така се создаде
нова сорта штркови
– подстанари.
Додека се мисли
дали да прави
ново седало
ќе помине зимата
а за в година убаво
ќе размисли дали
ќе се врати или
ќе се скраси другаде.
Та, најпосле, не е
само ова земја штрковија!
Тука клунот сè почесто
е празен, полињата запустени
а штрковите за да се почитат
треба да се скаменети, обронзени.
Такви се и пејсажите
што ги гледа штркот
облетувајќи ги плоштадите:
старите пејсажи,
оние од вистинска
птичја перспектива
се чуваат за резерва
во соништата. Такво
време дошло.

Кога секое утро
си ја надлетува тагата

која сега се именува
како летечки цогинг
од Коњари до Прилепа града
штркот редовно
се штречнува
кога ќе види одозгора
некој ангел чувар
со електрични пендреци
и други салтанати
за одбрана на слободата.
Баш тогаш
најмногу се чуди штркот
и онака во лет се прекрстува:
аман боже, поможи им
на ангелите чувари
да видат дека сега
има сè помалку штркови
а сè повеќе луѓе кои
се селат, во големи јата.
Од човечка младеж
бидува ли птица преселница?
Затоа ли, се опитува штркот,
гозбите сека година
се тажни, оти се разделби?
Кај ојде радоста и леснотијата,
од кај најавна ова
бесрамна небиднина?
Зошто луѓето тука
да се штркосуваат
и зошто постојано
мораат да си ја доправаат
судбината? Ќе се најде

ли толку мастраф,
резервни делови?

Туку,
ете ја зимата кај иде,
зимата секогаш доаѓа
и ние со очите наши
положени во штрковото гнездо
го гледаме неговото
последно полетување
кон југ, во некоја ценемија.
Лета штркот и фрла
одозгора стари сеќавања
како ливчиња од боливач –
ние си се тешиме:
можеби кога ќе фрли едно
ливче вели ќе се вратам,
а кога ќе фрли друга
– нема да се вратам,
башка и знаеме дека
тлото наше има некој магнет
што силно влече назад.
Арно ама,
не знаевме дека
штркот кој тукушто полета
не може веќе да гледа
толку многу мртвовечки ковчези,
згора и сè уште не знаеме
дека од секој штрк
не излегува Силјан штркот.

РАЈСКА ПТИЦА

Можеби и во пеколот
има некоја птица
ама неа не ја викаат
пеколна птица.
Рајската птица
сама си се создала
за во рајот и еве,
и прилега да ја викаат така.
Седумдесет и седум пати
самата рече дека е рајска
и сега нема на светов
кој не верува дека е така.
Тоа беше првиот,
сетики и последен
птичји маркетиншки трик.

Нејсе,
рајската птица си е рајска
и како таква се мешколи
врз тревата од зборови.
Несомнено,
и тревата е рајска.
Кога ќе и здодее тревата
рајската птица
одлетува во своето созвездие,
обично за викенд.
Важно, си има созвездие:
малку за починка,
повеќе за прчење, ама
– созвездие.

Ќе биде лага
ако не се рече
дека многу е лична,
радост за очите,
наконтена во млечни пердуви
и во мини здолниште
– колку да ги скокотка
монасите и другите
свештени лица за кои
ѓоа не се знае дека се
прошверцувале во рајот
како немилосрдни женскари
и занесеници во она
под мини здолништето.

Рајската птица
во строго
определени термини
првин ја учи самата
историјата на убавината
а потем истата таа
историја на убавината
ја учи да лета
високо, високо.
Отпосле, рајската птица,
брза итрица,
на сите им вели
дека има само иднина.
И дека убавината има
само иднина.
Тогаш на раат
си се вовлекува
самата во себе,

тогаш навистина
си е доволна
самата на себе,
тогаш, ако запне
може да си измисли
дури и нов рај
– урбан рај, повеќекатен
ама сепак рај
а не катна гаража.

Рајската птица,
создадена за перчење,
напати ем павта, ем спие,
напати е невидлива,
а недопирлива – вечно.
Господарите на рајот
често и прогледуваат
низ прсти кога ќе стори
нешто што е спротивно
на карактерот на
рајската слобода.
Таа пак, гледа дека ја гледаат
низ прсти и сал туку
скока од гранка на гранка
од цвет на цвет
(не може да ѝ се изнамириса
на секоја китка)
и ако некој пружи рака кон неа
мигум се извива ко стрела
и ја снемува на некое
скришно место во рајот
а таму од каде што
се извила како стрела

никнуваат градини стрелициум.
Сал од едно душа нема
рајската птица:
некој ненадеен дожд
да не ги надитри радарските служби
и да и ја измие златната прав
од млечните пердуви.
Рајската птица
никако не може
да се замисли себеси
како искубена кокошка.

ХИЧКОК

ХИЧКОК

Човекот не е птица,
така се викаше еден стар
југословенски филм
(државите умираат,
филмовите преживуваат)
ама тоа не значи
дека човекот не знае
да прави птици – кој
како што знае и умее:
детулињата од пластелин
или од хартија во боја
во детските градинки,
бостанциите од стари партали
за да бидат бостански страшила,
сликарите на платна
за да си го открилат меракот,
филмските аниматори, пак,
за да создадат специјални ефекти.
Баш специјално специјални.
Подоцна некој
тие специјални ефекти
ќе ги прогласи за ода
на машката сексуалност,
ама мешлестиот ќелавко
Алфред Хичкок тоа воопшто
не го интересираше
и со шеќердисана насмевка
им го отстапуваше на помладите
оние што уште се занесуваат
со мелодраматични воздишки

од кои се потат филмските екрани.
Шеесет и третата, век дваесетти,
Хичког ги зграпчи
специјалните ефекти
од студијата на Волт Дизни
и ги однесе на плажата
Бодега Беј, Калифорнија.
Едно чудо птици, птичишта,
триста чуда гракања, врескања
– без тоа не бива филмот *Птици*.
Во текот на снимањето
Хичкок дозна дека и цртаните птици
претчувствувале земјотреси,
отшто тие неговите на Бодега Беј
ептен врескале баш пред
да се случи скопскиот земјотрес.

Кога се разлетаа птиците на Хичкок
малцина веруваа дека се создава филм
за кој во иднина ќе треба да се говори
исклучиво возвишено,
ниту дигитален, ниту во боја,
сал со гракања во јарки бои,
гракања кои без никој да ги сили
му се наметнаа на светот
како вечно секавање.
А и којзнае колку фондации
на бестрашните се формираа
во светот од вцашувачкиот лет
на птиците на Хичкок наваму.
Хичкок, се разбира, знаеше
дека проблемот
на Аврам и Исак е нереален,

знаеше и дека човекот не е птица,
ама и знаеше дека човекот
често го губи својот облик
и станува птица. И знаеше Хичкок
дека несклоноста кон континуитет
создава збеснати луѓе,
бесни кучиња, бесни птици.
Бесните кучиња, видовме,
потпишаа безусловна капитулација
пред налетот на бесните птици
(кучињата лајат, птиците си летаат
и колваат што ќе стигнат и каде ќе стигнат)
летаа птиците, сè побесно,
сонособена сласт ги кинеа
тангите на плажа
и тоа баш однапред
не бирајќи ги боите
и правеа од остатоците
знамиња на ужасот
и се прогласуваат птиците
за бајрактари на стравот.
Скриен во трските
на плажата Бодега Беј
во Калифорнија некој
свирише борбени маршеви
кои не допираа до никого –
птиците забрвтаано му правеа
место на Моби Дик од каде што
ќе тргне да ги парчосува океаните,
потем имаа собир на разграканите птици
на кој се договараа кои две од нив
ќе му чуваат почесна стража
на гробот на Хичкок, оти тој

не може да се преобличи во птица
и еден ден неминовно ќе умре.
За сето тоа време
експертите во Пентагон
немаа абер што се случува
на плажата Бодга Беј вон Калифорнија
и спокојно решаваа некакви
равенки со три непознати.
Затоа и не добија влезници
за свечената премиера на *Птици*,
а што добија ќе остане воена тајна.

Поетски свет со птичја лика

(рецензија за стихозбирката „Птици“ од Ристо Лазаров)

Најновиот поетски ракопис на Ристо Лазаров „Птици“ можеме да го претставиме во контекст на неговата богата и плодна поетска продукција и пројава како бележит и самосвоен творечки глас во нашата современа поезија и со тоа да го подвлечеме заклучокот дека овој поет продолжува со концептуалните збирки со стожерен мотив, т.н. целни или „(само)зададени“ збирки кои функционираат како скапоцени монети за раздолжување или раситнување на неговата повеќедецениска крупна творечка банкнота. Од друга страна, збирката „Птици“ може да се претстави и сосем самостојно, без поетското минато на поетот и токму во овие две, речиси рамноправни можности на избор е и нејзината вредност; имено, „Птици“ совршено се вклопува во досегашниот опус на Лазаров, но е целосно подготвена и за изолиран, самостоен поетски живот.

„Птици“ е поетски ракопис со прецизна архитектура, со зададена и решена структурно-творечка задача. Има 6 циклуси (*Орли*, *Езерки*, *Гулаби*, *Црвен кардинал*, *Рајска птица* и *Хичкок*), при што секој од нив, освен последниот циклус *Хичкок*, содржи по точно седум песни. Триесет и шесте долгички, „поемични“ песни го даваат „алгебарското“ лице на оваа збирка кое можеби не е нејзиното најубоито оружје, но сепак го нотираме заради стабилната и безбедна структура која сама по себе, независно и моќно, праќа уште една, дополнителна, екстра порака до читателот: ова е поезија со прецизен нишан и со јасно видлива мета и... цел!

Сите песни од сите циклуси, вклучувајќи ја и последната циклус-песна *Хичкок*, имаат четири изразени поетски валенции:

1. симболика-алегорија-персонификација– сатиричност;
2. цврста врска со актуелните случувања;
3. востановени фрази (народни песни, чести изрази, поговорки...) „изиграни“ во нови контексти и
4. мека, нежна лиричност, цврсто и строго водена зад доминантниот мотив.

Доминантниот мотив (птиците), пак, е императив и за првата валенција која се движи од симболот преку алегоријата и персонификацијата сè до сатирата. Имено, сите „птици“ на Ристо Лазаров се во најразлично сродство со табиеите на луѓето и појавите, со слабостите и доблестите на знајните и незнајните што само се асоцираат или симболизираат во птичјата лика. Извлечените подударности на надворешните белези на одредените видови птици со психолошкиот профил на точно определени индивидуи се мошне духовити и досетливи, напати смешни, напати горчливи, но секогаш длабоко осмислени. Поезијата на Лазаров и во оваа збирка останува да биде заробен на пеењето, а не на песната. Вистинската вредност на „Птици“ е во збирот и соодносот на сите 36 песни како целина, како поројна и вртложна асоцијативност што се влева во големиот режисер Хичкок на истоимениот антологиски филм „Птици“ од далечната, а толку блиска, 1963 година. Кога ќе испеете 35 „поемични“ песни за разни видови птици, а на крајот ќе додадете циклус-песна *Хичкок*, постигнете дополнителен поетски поен за идејата насловот/зборот комплетно да истече во зададената асоцијација во последната песна/филм. Иако филмот на Хичкок не е единствениот спомнат во овие песни (во убав стиховен контекст, поетот се поигрува и со филмот „Изгорени од сонцето“ на Михалков од 1994 година во песната *Рибарки*), сепак песната за него на самиот крај е едно мошне духовито поетско поигру-

вање-омаж на ремек-делото со ист наслов како и стихозбирката пред нас. Една кротка пост-модернистичка постапка (колку и да ја негира авторот!) на растворање на насловот во питката „вода“ на поетовата дарба и во моќниот концентрат на познатиот филм.

Доминантната поетска валенција, сепак, е мешавината од втората и од третата; од врската со актуелните случувања и „изигрувањето“ во нови контексти на воспановените разговорни, фолклорни или колоквијални фрази. Лазаров вели „кој леџа, зло не мисли“ (**Чапја**), „Пајки од сийе земји – освесийе се“ (**Патка**), „Без нуркање нема ни леџање“ (**Рибарки**), „Се буди Исџок и Зајад / се буди Север и Јуџ“ (**Гулаби маратонци**),.. употребува фраза „оџиџесџивена корисносџ“, „џослушајџе џаџџриоџи“ (**Кукавица**), кога вели „џреџо џајче“ (**Патка**), мисли на Владианата кампања за трето дете, а кога сака цврсто да се поврзе со состојбите во нашето болно општество, во истата песна пее за „кајџеџо и џарфџмираџеџо на биоџрафџиџе“,.. каде што последниот збор при рецепцијата слободно може да се замени и со „вистините“... Реферирањето на познатите фрази, изрази, песни... најчесто изварирани во сосем неочекуван контекст е длабока поетска вештина на Лазаров и на стихозбирката „**Птици**“ со која одлично се пополнува просторот за целни (само)зададени, концептуални поетски остварувања во современата македонска поезија, наспроти застарената практика на стихозбирки-збирутинки, само обединети песни во заеднички корици кои ниту пеат на ист глас, ниту пак, во мечтата носат иста Песна.

Поетскиот ракопис „Птици“ заслужува да биде објавен, зашто е скапоцена монета за раздолжување или раситнување на повеќедецениската крупна творечка банкнота на Ристо Лазаров.

Оливера Корвезирска

СОДРЖИНА

ОРЛИ

БЕЛ, А ДВОГЛАВ	7
ОРЕЛ СУР, ЖИВОТ НА ДУР	11
ЛОВЕЦ ТРЕПЕТЛИВ	15
КИРГИСКИ ОРЕЛ	18
АФРИКАНСКИ ОРЕЛ	21
ЦАРСКИ ОРЕЛ	23
ОРЛИЦА.....	27

ЕЗЕРКИ

ГАЛЕБ.....	33
КОРМОРАН.....	36
НУРКАЧ.....	40
ПАТКА	42
ЧАПЈА.....	46
РИБАРКИ.....	49
ВЕТРУШКИ.....	52

ГУЛАБИ

ГУЛАБИ ВРТАЧИ.....	57
ГУЛАБИ ПИСМОНОСЦИ	60
ГУЛАБИ МАРАТОНЦИ	64
ГУЛАБИ НА ПЛОШТАДИТЕ.....	69
ДИВИ ГУЛАБИ	72
БУДЕЊЕ НА ГУЛАБИТЕ	75
ГУЛАБАРИ	77

ЦРВЕН КАРДИНАЛ

ЦИВЦАН.....	83
ЕРЕБИЦИ	85
КУКАВИЦА	88
КЛУКАЈДРВЕЦ	91

ЧАВКИ.....	94
ЛЕБЕДИ	97
ЦРВЕН КАРДИНАЛ	100
РАЈСКА ПТИЦА	
ЦУЦУЛ	105
ЛАСТОВИЦА	108
КОС	112
СЛАВЕЈ	116
ЛИЛЈАК	119
ШТРК	123
РАЈСКА ПТИЦА	127
ХИЧКОК	
ХИЧКОК.....	133
ПОЕТСКИ СВЕТ СО ПТИЧЈА ЛИКА	
(РЕЦЕНЗИЈА ЗА СТИХОЗБИРКАТА „ПТИЦИ“ ОД РИСТО ЛАЗАРОВ)	137

Издавач
МАТИЦА МАКЕДОНСКА
Скопје, Република Македонија
Тел.: 02 32 21 138, 32 30 358
Факс 32 17 139
E-mail: contact@matica.com.mk

Рисџо Лазаров
ПТИЦИ

Печай
„Графостил“ – Скопје
2016

CIP - Каталогизација во публикација
Национална и универзитетска библиотека
„Св. Климент Охридски“, Скопје

821.163.3-31

ЛАЗАРОВ, Ристо
Птици / Ристо Лазаров. - Скопје : Матица македонска,
2016. - 139 стр. ; 21 см

ISBN 978-608-10-0474-8

COBISS.MK-ID 100365578
